

SEIKKAILUKASVATUKSELLINEN PURJEHDUSKURSSI SJOITETUI- LE NUORILLE

Aurora Okkonen

Opinnäytetyö
Marraskuu 2012
Sosiaalialan koulutusohjelma

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

Erään nuoren piirustus purjehduskurssilla.

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

OKKONEN, AURORA:

Seikkailukasvatuksellinen purjehduskurssi sijoitetuille nuorille

Opinnäytetyö 78 sivua, josta liitteitä 9 sivua
Marraskuu 2012

Opinnäytetyön tehtävänä oli järjestää seikkailukasvatuksellinen purjehduskurssi sijoitetuille nuorille. Purjehduskurssin avulla oli tarkoitus vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin: 1. Millaista purjehdus oli nuorten kokemana? 2. Minkälaiset ohjaajan ominaisuudet mahdollistavat purjehduskurssin järjestämisen ja seikkailun toteutumisen? 3. Millaiset näkymät opinnäytetyö antaa purjehduksen käyttämiselle voimaantumisen välineenä lastensuojelussa? Purjehduskurssille osallistui kolme 13–15-vuotiaasta sijoitettua nuorta. Nuoret hankittiin kurssille ottamalla yhteyttä sekä yksityisiin että julkisiin lastensuojelulaitoksiin ja perhekoteihin. Purjehduskurssi kesti 10 päivää. Purjehduskurssin järjestämisessä pohdittiin seikkailukasvatuksen ja voimaantumisen lisäksi ohjaamista sekä ohjaajan roolin muuttumista kurssin aikana.

Opinnäytetyössä sovellettiin laadullisen tutkimuksen toimintatutkimuksellisia piirteitä. Aineiston keruumenetelminä käytettiin, osallistuva havainnointia, nuorten kirjoittamia kirjoituksia, palautekeskustelua sekä nuorten kanssa työskenteleville aikuisille lähetettyä kyselyä. Aineiston analysointimenetelmänä käytettiin teoriaohjaavaa sisällön analyysiä, abduktiivista päättelyä.

Kurssin aikana tehtyjen havaintojen sekä nuorten kanssa työskentelevien aikuisten vastausten perusteella selvisi, että purjehduskurssi on mahdollisesti lisännyt nuorten itsetuottamusta ja kykyä selvittää yksin uusista ja yllättävistä tilanteista. Kurssin näytti antaneen nuorille voimauttavia kokemuksia. Järjestetyn kurssin perusteella voidaan sanoa, että seikkailukasvatuksellista purjehdusta voidaan käyttää toiminnallisena menetelmänä lastensuojelussa, sillä se antaa hyvät mahdollisuudet voimaannuttavien kokemusten hankkimiseen, koska purjehdukseen sisältyy epävarmuutta, yllätyksellisyyttä ja tilanteita, joista selviämiseen on luotava uusia toimintamalleja. Kurssin aikana ohjaajan rooli muuttui nuorten kanssa suorittavasta ohjaajasta taustalla olevaksi purjehduksen turvallisuuden takaavaksi ohjaajaksi.

Purjehduksen järjestäminen eri pituisina kursseina antaisi lisää mahdollisuuksia selvittää purjehduksen vaikutuksia nuorten itsetunnon ja minäkuvan kehittymisessä ja vahvistumisessa. Ajallisesti pidemmän, esimerkiksi kolme kesää kestävä kurssin järjestäminen ja sen luomien purjehduskokemusten havainnointi antaisi mahdollisuuden tutkia purjehduksen voimauttavia vaikutuksia syvemmin.

Asiasanat: seikkailukasvatus, voimaantuminen, purjehdus, ohjaaminen, sijoitettu nuori

ABSTRACT

Tampereen ammatikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme of Social Services

OKKONEN, AURORA:

Adventure Educational Sailing Course for Children in care
Bachelor's thesis 78 pages, of which 9 pages are appendixes
November 2012

The objective of the study was to organize a sailing course, utilizing adventure education, for children in care. The aim of the sailing course was to help answer the following questions: 1. What is sailing like, experienced by the youth? 2. What are the kinds of abilities needed for an instructor, in order to organize a sailing course and make adventure possible? 3. What are the views given on using sailing as a tool for empowerment in child welfare? Three 13-15-year-old fostered youths attended the sailing course. The youths to participate in the study were found by contacting both public child welfare institutions and familyhomes. The course lasted for 10 days. When organizing the course, questions regarding adventure education, empowerment, tutoring and the change in the role of the instructor during the course, were taken into account.

The principles of action research were implemented in the study. The data was gathered by using four different data gathering methods: participatory observation, writings by the youths, feedback conversation and a questionnaire sent to the foster parents. The data was analyzed by using theory-oriented content analysis, also called abductive reasoning.

Based on observations during the course, and interviews with the foster parents, it seems that the sailing course increased the youths' self-confidence and ability to manage in new and surprising situations on their own. It seemed to have given the youths empowering experiences. Based on this study, one can say that adventure educational sailing can be used as an active method in child welfare, because it gives good opportunities for experiencing empowerment.

Organizing sailing courses of varying lengths would give more opportunities to research the effects of sailing on youth's self-confidence and the development and empowerment of their self-image. Organizing a longer sailing course, lasting for example three summers, and observing the sailing experiences, would open up an opportunity to research deeper into the empowering effects of sailing.

Key words: adventure education, empowerment, tutoring, sailing, foster care

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TUTKIMUSKÄSITTEET JA VIITEKEHYS.....	8
2.1	Seikkailukasvatus.....	8
2.1.1	Seikkailu.....	12
2.1.2	Ohjaaminen	14
2.2	Voimaantumisteoria.....	17
2.3	Purjehdus seikkailukasvatuksessa ja voimaantumisen välineenä.....	22
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	26
3.1	Taustaa	26
3.2	Tutkimustehtävä ja -kysymykset	27
3.3	Tutkimusmenetelmät	28
3.4	Toteuttaminen	29
4	PURJEHDUSKURSSI SJOITETUILLE NUORILLE.....	31
4.1	Ihmettelyn ja kokeilun kautta onnistumisen kokemuksiin.....	31
4.2	Vauhtia ja vapautta kauempana rannasta.....	42
4.3	Kurssin jälkitunnelmia työntekijöiltä.....	55
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	58
5.1	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	61
5.2	Opinnäytetyöprosessin arviointi	63
	LÄHTEET	67
	LIITTEET	70
	Liite 1. Kurssin alustava ohjelmarunko.....	70
	Liite 2. Kirje nuorille ennen kurssin alkua	73
	Liite 3. Lupakirje vanhemmille	75
	Liite 4. Nuorille kurssin aikana esitetyt kysymykset.....	76
	Liite 5. Todistus kurssille osallistumisesta.....	77
	Liite 6. Työntekijöille lähetetty kysely kurssin jälkeen	78

1 JOHDANTO

Seikkailukasvatuksen käytöstä sosiaalityössä tai syrjäytyneiden nuorten kanssa tehtävässä työssä on olemassa useita lähteitä. Nyqvist (1992, 51–59) kirjoittaa toiminnallisuuden käytöstä sosiaalityössä korostaen seikkailun tuomaa muutoksen mahdollisuutta. Myös Telemäki ja Bowles (2001) painottavat seikkailukasvatuksen olevan tehokas keino kasvattaa itseluottamusta ja luottamusta muihin ihmisiin. He mainitsevat myös tutkimuksia, joissa seikkailukasvatuksella on todettu olevan poikkeuksetta vaikutusta nuorten itsetunnon vahvistumiseen (Telemäki & Bowles 2001, 26). Ehkä tutkimustulosten takia Telemäen ja Bowlesin (2001, 26) mielestä seikkailukasvatus onkin kiistatta tehokas keino kasvattaa ihmisten luottamusta itseensä ja toisiin. Nyqvist (1992, 58) korostaa onnistumisen kokemusten tärkeyttä nuoren itseluottamuksen ja itsetunnon lisäämisessä. Haapasalo (1992, 22) arvelee, että sosiaalisen seikkailun avulla voitaisiin vähentää nuorten itsetuhoisuutta ja löytää uusia keinoja riskinottoaipurmuksen purkamiseen. Itsensä löytämisen tiedetään olevan ihmisen tulevaisuuden kannalta tärkeää.

Opinnäytetyöni käsittelee seikkailukasvatuksellisen purjehduksen voimaannuttavia kokemuksia. Opinnäytetyöhön kuului purjehduskurssin järjestäminen lastensuojelun asiakkaina oleville 13–15-vuotiaille nuorille. Tutkielmani keskeisimpiä käsitteitä ovat seikkailukasvatus, voimaantuminen ja purjehdus. Ratkaisevana näkökulmana ovat voimaantumisen vaikuttavat tekijät seikkailukasvatuksellisessa purjehduksessa. Käsitellen työssäni seikkailukasvatuksen ja voimaantumisteorian lisäksi ohjaajuutta seikkailukasvatuksellisen kurssin näkökulmasta.

Seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan käsitteistä oli vaikea muodostaa vain yhtä koko prosessia koskevaa käsitettä. Niinpä olen käyttänyt työssäni pääasiallisesti seikkailukasvatuksen käsitettä sisällyttäen siihen elämyspedagogiikan käsitteen hahnilaisia piirteitä, kuten Pulkamo (2008, 497) näkee mahdolliseksi. Kuitenkin lähdekirjallisuudesta riippuen tekstissä esiintyy myös elämyspedagogiikan käsite.

Opinnäytetyöni lähtökohtana oli selvittää, sisältääkö purjehdus voimaannuttavia elementtejä. Innostuttuani ajatuksesta, että yhdistäisin sosionomin (AMK) opinnäytetyössäni harrastukseni ja sosiaalipedagogisen kiinnostukseni huomasin pian, että purjehduk-

sen kokemuksia kartoittavia tutkimuksia ja selvityksiä oli tehty olemattoman vähän. Oman purjehdustaustani vuoksi koen, että purjehdus tarjoaa paljon mahdollisuuksia nuorten kanssa työskentelyyn. Tästä heräsi ajatus, että voisin opinnäytetyölläni nostaa esille sosiaaalialalla, ja tarkennettuna lastensuojelussa, vähemmän käytössä olleen menetelmän.

Lastensuojelu on puhututtanut ihmisiä viime aikoina paljon. Mediassa on esiintynyt surullisia lukuja lastensuojeluasiakkuuksien lisääntymisestä ja asiakkuuksiin käytettävän ajan vähäisyydestä. Ainakaan tällä hetkellä ei näytä tulevan loppua lastensuojelun kentällä tehtävälle tärkeälle työlle. Toivoisin, että opinnäytetyöni innoittamana lastensuojelun kentällä työskentelevät uskaltautuisivat käyttämään luovuuttaan, kun he työskentelevät vaikeastikin oirehtivien lasten ja nuorten kanssa.

Opinnäytetyön alussa esittelen työssä käyttämäni tutkimuskäsitteet ja teoreettisen viitekehyksen eli seikkailukasvatuksen, voimaantumisteorian ja purjehduksen seikkailukasvatuksessa ja sisäisen voimaantumisen prosessissa. Kolmannessa luvussa käsitellään työn toteuttamista ja esitellään työssä käytetyt tutkimusmenetelmät sekä aineistonkeruu- ja analysointimenetelmät. Neljännessä luvussa keskitytään purjehduskurssin toiminnan kuvaukseen ja toiminnan aikana kerätyn aineiston esittelemiseen. Aineistoa on pyritty kommentoimaan sitä vastaavilla teoriaosuuksilla. Lopuksi purjehduskurssilla kerätystä aineistosta tehdään johtopäätökset sekä pohditaan opinnäytetyön eettisyyttä sekä koko prosessia ja sen onnistumista. Pohdin myös työprosessin aikana tapahtunutta ammatillista kasvua sekä tutkielmani luotettavuutta.

2 TUTKIMUSKÄSITTEET JA VIITEKEHYS

Seikkailukasvatuksen teorian ja käytännön voi nähdä kaksiteräisenä miekkana, kuten Niemi (2006, 85) pro gradu -tutkielmassaan näkee. Teoriasta haetaan perusteluja toiminnalle ja seikkailukasvatuksen tarkoitukselle, ja toisaalta teorian heikkoutena nähdään sen kykenemättömyys selittää yksiselitteisesti omakohtaisia kokemuksia, jotka kuitenkin ovat seikkailukasvatuksen olennainen perusta (Niemi 2006, 85). Telemäen (1998a) mukaan elämyspedagogiikka tarjoaa mahdollisuuden elämässä suuntautumiseen ja itsemääräämiseen. Se antaa myös mahdollisuuden kokea ryhmätunnetta, identiteettiä ja mahdollisuuksia eläytyä toisten ihmisten asemaan sekä lähestyä luontoa luonnon itsensä ehdoilla (Telemäki 1998a, 44).

Tässä luvussa esittelen seikkailukasvatuksen siihen sisältyvän seikkailun ja ohjaamisen, voimaantumisteorian sekä purjehduksen käytön seikkailukasvatuksellisena ja voimauttavana menetelmänä.

2.1 Seikkailukasvatus

Puhuttaessa seikkailukasvatuksesta hyödynnetään käsitteitä seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka. Näistä kahdesta yleisimmin käytetty on kuitenkin seikkailukasvatus (Niemi 2006, 82). Käsitteet sisältävät yhtäläisyyksiä ja osittain samaa historiaakin, mutta toisaalta molemmilla on oma historiansa ja oma määritelmänsä. Niemen (2006, 83) tutkielman tulosten yhteenvedon mukaan seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka voidaan nähdä jopa toistensa synonyymeina. Käsitteiden erot johtuvat siitä, että niitä käytetään eri kielialueilla. Englanninkielessä seikkailukasvatuskäsitettä kuvaavat käsitteet ”adventure education” ja ”outdoor education”. Saksankielessä puhutaan Kurt Hahnin mukaan nimensä saaneesta erlebningspädagogik-käsitteestä. Englanninkieliset käsitteet kuvaavat seikkailukasvatusta ja saksankielinen käsite elämyspedagogiikkaa. (Niemi 2006, 83; Telemäki 1998, 43.)

Käsitteitä voi olla järkevää tarkastella ylä- ja alakäsitteinä. Niemi (2006, 83) tuo pro gradu -tutkielmassaan esiin tämän mahdollisuuden. Tarkasteltaessa seikkailukasvatusta

yläkäsitteenä elämyspedagogiikka nähdään seikkailukasvatuksen suuntauksena. Kun taas tarkastellaan elämyspedagogiikkaa yläkäsitteenä, seikkailukasvatus nähdään elämyspedagogisena menetelmänä. Riippuen siitä, kumpi käsite nähdään yläkäsitteenä, juontuvat käsitteiden tarinat hieman erilaisilla. Seikkailukasvatuksen juuret ulottuvat pitkälle ihmiskunnan kehityksen alkuun. Elämyspedagogiikan historia alkaa 1900-luvun alusta, ja uranuurtajana on toiminut Kurt Hahn. (Niemi 2006, 83.)

Seikkailukasvatuksen päämääränä on ihmisen kasvun tukeminen, elämänhallinnollisten taitojen kasvattaminen ja itsensä kehittäminen sekä tutustuminen omaan alkuperään luontoyhteisyyden avulla (Linnosuo 2007, 204; Hämäläinen 1998, 164; Heinonen 1995, 11). Päämääriin pyritään luonnossa tapahtuvan tavoitteellisen ja haasteellisen ryhmätoiminnan avulla. Toiminnan tulisi sisältää kokemuksia, elämyksiä ja oivaltamista, sillä näiden kautta voi tapahtua positiivisia muutoksia ihmisen tunteissa, ajattelussa ja toiminnassa. (Linnosuo 2007, 204; Karppinen 2005, 25; Telemäki 2001, 24; Heinonen 1995, 11.) Seikkailukasvatuksen pyrkimyksenä on aktivoida ihmistä yhteiskunnalliseen ja yhteisöjä koskevaan toimintaan, koska seikkailukasvatuksen tavoitteena ovat yhteisöjen ja yhteiskuntien muutokset (Karppinen 2005, 25; Priest 1999 Pulkamon 2008, 497 mukaan; Hämäläinen 1998, 164).

Tästä syystä Pulkamo (2008, 497) näkee selkeän yhteyden seikkailu- ja elämyspedagogiikan sekä sosiaalipedagogiikan välillä. Myös Hämäläinen (1998, 164) kirjoittaa, että seikkailu- ja elämyspedagogiikka nähdään sosiaalipedagogisena toimintana, koska ne sisältävät työtä, jota tehdään erilaisten sosiaalisten ongelmien alla kamppailevien ihmisten kanssa heidän auttamisekseen. Oman opinnäytetyöni toiminnan suunnittelussa tärkeänä punaisena lankana kulki koko ajan sosiaalipedagoginen ajattelu. Kurssin kantava ajatus oli, että nuoret nauttivat purjehduksesta, ja että he saisivat vaikuttaa kurssin sisältöön mahdollisimman paljon. Tällöin he olisivat aktiivisesti mukana rakentamassa kurssin sisältöä. Toki kurssin luonne eli uuden asian opettelu vaatii aluksi tarkat ohjeet, joiden mukaan opetus tapahtuu. Perusasioiden oppimisen jälkeen nuorilla on kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa toimintaan. Hämäläisen (1998) mukaan sosiaalipedagogisessa ajattelussa pidetään tärkeänä, että osallistujien omaan aktiivisuuteen perustuvaa kasvua ja oppimista painotetaan. Elämyspedagogiikkaa voidaan pitää yhtenä sosiaalipedagogisena menetelmänä, koska sillä on yhteneviä tavoitteita sosiaalipedagogisen toiminnan kanssa. (Hämäläinen 1998, 164.)

Seikkailukasvatusta on käytetty sosiaalipedagogisena ja terapeuttisena toimintana lasten ja nuorten sijoituslaitoksissa sekä lasten ja nuorten psykiatrisissa yksiköissä (Latomaa & Karppinen 2010, 9). Myös Hämäläisen (1998, 164) mukaan seikkailu- ja elämyseskeisiä toimintoja voidaan käyttää syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten kanssa. Tämä johtuu siitä, että toiminnalla yleensä pyritään kasvattamaan henkilön elämänhallinnallisia taitoja ja aktivoimaan häntä yhteiskunnalliseen toimintaan, osallistumiseen sekä itsensä kehittämiseen. Tämän opinnäytetyön kohderyhmäksi valittiin sijoitetut nuoret juuri näistä syistä.

Seikkailukasvatuksellinen toiminta muodostaa puitteet nuoren persoonalliselle ja sosiaaliselle sekä kasvatukselliselle kasvatukselle (Telemäki 2001, 24). Otin opinnäytetyöni purjehduskurssin suunnittelussa ja ohjaamisessa huomioon, että toiminnan pyrkimyksenä ovat kokemukset ja elämykset, joiden kautta nuoret voisivat parantaa elämänhallintataitojaan ja kehittää itseään.

Karppisen (2005, 24) mukaan seikkailukasvatuksen teoria on vielä osittain kehittymätön, eikä ole itsestään selvää, kuinka teoria lähtee rakentumaan käsitteiden ympärille. Pulkamo (2008, 499) taas ajattelee, että seikkailukasvatus ei varsinaisesti ole teoria itsessään vaan pikemminkin kokoelma tiettyjä yhteisiä piirteitä sisältäviä kasvatuksellisia käytäntöjä. Samoin Telemäki (2001, 24) näkee seikkailukasvatuksen ennemminkin lähestymistapana. Latomaa ja Karppinen (2010) ovat todenneet, että seikkailukasvatus toimii sosiaalisten, emotionaalisten ja psyykkisten ongelmien ja syrjäytymiskiirteen ehkäisyssä sekä lasten ja nuorten kuntouttavassa tukemisessa.

Heinonen (1995) muistuttaa, että seikkailutoiminnan soveltaminen hoito-, kasvatus- ja sosiaalialojen työhön edellyttää tietoa päämääristä, joihin toiminnalla pyritään. Myös Niemen (2006, 83) tutkielmaan haastatellut korostivat seikkailun sisältävän muutakin kuin seikkailua. Haastateltujen mukaan seikkailu ilman tavoitteita ja suunnittelua ei ole seikkailukasvatusta. Heidän mukaansa seikkailukasvatus pitää sisällään toiminallisuutta, kokemuksellisuutta, prosessinomaisuutta ja yhteisöllisyyttä. (Niemi 2006, 83.)

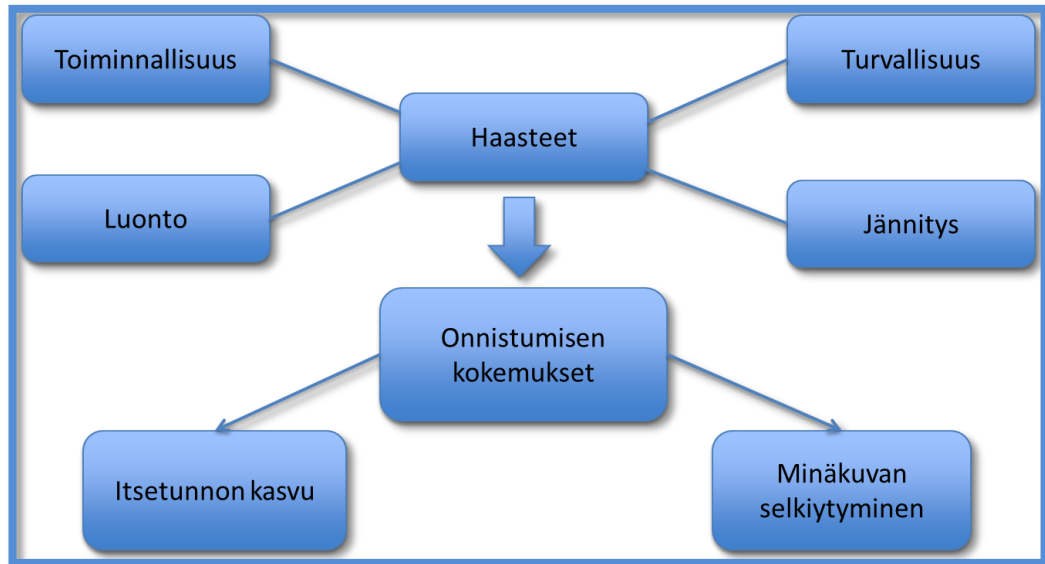
Vertailtaessa seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan käsitteitä voidaan todeta, että seikkailukasvatus nähdään joissakin yhteyksissä suppeampana ja sisällöltään yllätyksel-

lisempänä toimintana kuin elämyspedagogiikka, johon sisältyy enemmän suunnitelmallisuutta ja sitä kautta myös enemmän kasvatuksellisuutta. Elämyspedagogiikan suurempaa kasvatuksellisuutta perustellaan sillä, että seikkailuja ei voida etukäteen suunnitella tai ennakoita. (Ziegenspeck 1996 Telemäen 1998, 42 mukaan; 1996 Niemi 2006, 3–4.)

Seikkailukasvatukseen liittyy ajatus siitä, että pystyessään muuttumaan ihminen voi onnistua. Seikkailukasvatuksessa oletetaan, että kasvun ja kehityksen edellytyksenä on halukkuus ottaa riskejä ja kohdata uusia haasteita. Olettamuksen taustalla on ajatus siitä, että intensiivisten elämysten kautta voidaan saada aikaan merkittävää ja pitkävaikutteista oppimista, kun toimitaan ympäristössä, jossa ihmiset ajautuvat ottamaan vastuuta itsestään ja toisistaan. (Telemäki 1998a, 49.) Pulkamon (2008, 497) mukaan Reldan S. Nadler (1995) painottaa, että seikkailukokemusten tarkoituksena on tukea persoonallista kasvua haasteellisten harjoitteiden kautta, joiden avulla yksilö tunnistaa omat rajansa. Tavoitteena on laajentaa turvalliseksi koettua henkilökohtaista toiminta-aluetta. Jotta riskien avulla voidaan saavuttaa huippukokemus, riskien on oltava ratkaistavissa olevia haasteita. (Nadler 1995, Pulkamon 2008, 497 mukaan.)

Seikkailukasvatuksessa nousee erittäin tärkeäksi elementiksi turvallisuus. Monet asiaa pohtineet kirjoittavat siitä hyvin vakavaan sävyyn. Telemäki ja Bowles (2001, 23) puhuvat turvallisuudesta riskien ottamisen yhteydessä. Myös Pulkamo (2008, 497) muistuttaa, että haasteiden asettelussa on otettava huomioon fyysinen turvallisuus. Haapasalo (1992, 21) pitää tärkeänä myös psyykkistä turvallisuutta eli pelon, ahdistuneisuuden ja paniikin hallintaa. Turvallisuudesta huolehtiminen oli yksi hyvin tärkeä seikka purjehduskurssin aikana. Kurssin suunnittelussa sekä toteutuksessa oli otettava huomioon kaikki ympäristön asettamat turvallisuusriskit, jotka olivat ennakoitavissa sekä, nuorten psyykinen turvallisuus vapaaehtoisuuteen perustuvalla opetuksella. Mortlockin (2000, 32) vannottaa seikkailuohjaajaa olemaan selvillä osallistujien turvallisuudesta toiminnan aikana.

Seuraavassa Somerokoskea (1992, 86) mukailen tehdyssä kuviossa 1 on hahmoteltu seikkailukasvatuksen sisältöä ja tavoitteita.

KUVIO 1. Seikkailukasvatuksen sisältö ja tavoitteet (Somerkoski 1992, 86, muokattu)

Kun seikkailukasvatuksen tavoitteeksi asetetaan nuoren itsetunnon kasvu ja minäkuvan selkiytyminen, on toiminnan pyrkimyksenä oltava onnistumisen kokemukset seikkailullisessa toiminnassa. Onnistumisen kokemukset syntyvät sopivista haasteista, joissa turvallisuus, jännitys ja luonto ovat kontrolloidusti mukana. Tässä opinnäytetyössä seikkailukasvatuksen prosessiksi valittiin purjehduskurssi. Purjehduskurssin ajatuksena oli mahdollistaa nuorille seikkailu, jossa esiintyy kuvion 1 mukainen prosessi. Seikkailun oli tarkoitus olla sellainen, jollaista nuoret eivät ole aikaisemmin kokeneet. Tavoitteellisen ja haasteellisen ryhmätoiminnan kautta nuorille haluttiin luoda mahdollisuus kokea seikkailun huippuhetkiä ja onnistumisia vaikeissa tilanteissa.

2.1.1 Seikkailu

Seikkailukasvatukseen sisältyvä seikkailu sijoittuu usein osallistujille vieraaseen ympäristöön, joka asettaa vaatimuksia ja sisältää luonnon ympäristön. Seikkailu on toimintaa, joka houkuttelee kokeilemaan. Seikkailutilanteeseen sisältyy välittömyyttä, ennalta ar-

vaamattomuutta ja yllätyksiä. Seikkailun tarkoituksena on löytää tasapaino turvallisuuden ja kontrollin sekä arvaamattomuuden ja itsensä voittamisen välillä. (Telemäki 1998b, 19.) Telemäki (1998a, 41–42) näkee, että seikkailukasvatuksen keskiössä on riskien kautta oppiminen ja että ihmiset etsivät riskejä löytääkseen niiden kautta turvallisuuden.

Seikkailu on toimintaa, jossa epävarmuus toiminnan lopputuloksesta on läsnä (Hopkins & Putnam 1993, 5–6). Simon Priestin (1996) mukaan seikkailuksi voidaan määritellä mikä tahansa epävarmaan lopputulokseen johtava kokemus (Telemäki 1998b, 19). Seikkailussa Hopkins ja Putnam painottavat kokemusten merkitystä itsensä löytämisen ja oppimisen kannalta. Haasteelliset ja seikkailulliset toiminnot sekä niistä nousevat positiiviset tunteet ovat perustana ihmisen kasvavalle minätietoisuudelle. Seikkailukasvatuksessa ympäristö on merkityksellinen paitsi fyysisten haasteiden asettajana, myös siksi, että sen avulla kehittyy kaikki se hyvä, mikä seikkailukasvatuksessa on parasta. (Hopkins & Putnam 1993, 11–13.) Jukka-Pekka Joensuu (1992, 8) on sitä mieltä, että seikkailussa on tärkeää sekä fyysinen toiminta että henkinen ajattelu. Joensuu (1992, 8) näkee seikkailussa tärkeänä myös luonnon ja ympäristön, koska luonnon alati muuttuvat olosuhteet on koko ajan huomioitava. Samoin Nyqvist (1992, 56) ajattelee, että seikkailutoiminnassa ei ole kyse ainoastaan tietyn tyyppisistä toiminnoista, vaan sen olemukseen kuuluvat merkittävästi myös ihmisten väliset suhteet sekä luonnon ja ihmisen välinen suhde.

Seikkailu voi toimia välineenä, joka opettaa ihmisiä toimimaan riskien kanssa, koska seikkailutilanteissa ihmisen on joka hetki tehtävä valintoja ja punnittava niihin sisältyvät riskit. Verrattuna jokapäiväiseen elämään seikkailuriskien perspektiivit ovat lyhyemmät ja paremmin hallittavat, koska valintojen seuraukset nähdään pian. (Telemäki & Bowles 2001, 22.) Seikkailussa eivät auta arjen jokapäiväiset rutiinit, vaan on keksittäviä uusia tapoja selviytyä milloin missäkin olosuhteissa myrskyistä hiljaisuuteen. (Telemäki & Bowles 2001, 26.) Seikkailussa on olennaista huomata selviytyvänsä vaikeista tehtävistä ja tilanteista, joihin ei olisi aikaisemmin kyennyt. Syntyy suorittamisen intohimo, jolloin halutaan kokea uudelleen se upea tunne, että on voitettu vaativa tehtävä. (Telemäki & Bowles 2001.)

Clarcken (1998, 67) määrittelemän seikkailu metaforana -toimintatavan mukaan seikkailussa pyritään kokemuksiin, jotka voitaisiin siirtää siitä arkitoimintaan. Purjehduskurssin tausta-ajatuksena on ollut koko ajan tuoda purjehduksen metafora esille seikkailun avulla. Siis seikkailu tapahtuu purjehduksen muodossa, ja samalla opitaan elämästä yleensä. Haluankin pohtia, voidaanko purjehduksesta opittavaa monen asian yhtäaikaista hallintaa siirtää muuhun elämään. Voiko purjehduksen avulla löytää suunnan elämälleen ja oppia ohjaamaan elämänsä venettä myrkyissä ja tyvenissä?

2.1.2 Ohjaaminen

Kurssilla nuorten turvallisuus ja kokemus siitä, että ohjaaja toimii heidän parhaakseen ja heitä vahingoittamatta, ovat erittäin tärkeitä asioita. Berryn (2011) mukaan seikkailukasvatuksen perusteellinen suunnittelu on tärkeää, koska toimintaan sisältyy luontaisia riskejä. Berry (2011) painottaa, että seikkailukasvatuksen suunnittelussa tulisi muistaa osallistujien henkilökohtaiset tarpeet ja kehittyminen, koska ne voivat helposti jäädä toiminnan organisatoristen tekijöiden varjoon (Berry 2011, 25.) Ohjaamiseen kuuluu tärkeänä osana seikkailukasvatuksen prosessin ymmärtäminen. Prosessin vieminen loppuun asti reflektion avulla koostaa osallistujien kokemukset seikkailusta. Kolb (1984) sanookin, että kokemus yksin ei välttämättä ole osallistujalle merkityksellinen vaan kokemuksen reflektointi kääntää kokemuksen oppimiseksi. (Berry 2011, 35.)

En halunnut asettaa nuoria vaaraan purjehduksen opetuksessa, mutta halusin kannustaa heitä kokeilemaan haastavaltakin tuntuneita asioita. Tällöin nuorella olisi mahdollisuus kokea onnistumisen kokemuksia. Riskien arviointi purjehduksessa on tärkeää. Purjehdukseen liittyvät riskit ovat suuria, mutta niihin valmistautumalla voidaan toimia turvallisesti. Tällä tarkoitetaan sitä, että riittävän pienen ryhmän hallitseminen kerralla lisää turvallisuutta merkittävästi kurssin alkuvaiheessa. Purjehdustaitojen karttuessa suuremman ryhmän ohjaaminen helpottuu. Kaikkein tärkeintä on kuitenkin juuri kurssin alussa arvioida sopiva venemäärä suhteutettuna kurssin ohjaajiin. Alun turvattomuuden tunteet aiheuttavat nimittäin usein vahinkoa nuoren purjehduksen oppimisessa, koska nuoren on tällöin keskityttävä liikaa turvallisuudesta huolehtimiseen.

Seikkailukasvatuksen asiantuntijat asettavat eritasoisia vaatimuksia seikkailukasvatuksen ohjaajalle. Telemäen (1998a, 57–58), Phippsin ja Swiderskin (1990, 223–225), Teschnerin ja Wolterin (1990, 276–277) sekä Priestin (1990, 212) ohjaajalle asettamista vaatimuksista kokosin tämän työn kannalta olennaiset seikkailukasvatuksen ohjaajan ominaisuudet ja taidot.

Ohjaajan hyviä ominaisuuksia:

- Hyvä itsetunto ja luottamus omaan tekemiseen
- Positiivinen ajattelu ja huumori
- Persoonalliset piirteet
- Halu oppia
- Luovuus
- Hyvä fyysinen kunto
- Seikkailullisuus ja kiinnostus seikkailukasvatusta kohtaan
- Kypsyys
- Kyky sietää epävarmuutta
- Lajitaito
- Kiinnostus ympäristöä kohtaan
- Kunnioitus muita kohtaan

Näen ohjaajan hyvät piirteet tärkeiksi omalle purjehduskurssilleni, koska näiden ominaisuuksien löytyminen minusta ohjaajana mahdollistaa nuorten kannustamisen ja innostamisen heille entuudestaan vieraan tekemisen pariin. Huumorin heitto ja kyky nauraa antavat lisää syvyyttä tekemiselle ja nuorillekin luvan nauttia tekemisestä ja mahdollisuuden nauraa mahdollisille virheille. Kun seikkailullisuuden esiintyminen minussa ohjaajana heijastuu kurssin ohjaamiseen, voidaan kurssia kutsua seikkailulliseksi purjehduskurssiksi. Oma kiinnostukseni purjehdusta ja luontoa kohtaan mahdollistaa kiinnostuksen välittämisen nuorille asti. Tämän ansiosta on helpompi saada nuoret innostumaan purjehduksesta ja huomioimaan luontoa.

Ohjaajalta vaadittavia käytännöntaitoja:

- Turvallisuuden huomioiminen
- Ongelmanratkaisutaidot
- Ennakointi

Ryhmänmuodostus- ja -hallintataidot
 Joustavuus ja kärsivällisyys
 Sinnikkyys
 Organisoititaidot

Viimeksi lueteltujen ohjaajalta vaadittavien käytännöntaitojen avulla kurssista muodostuu suunniteltu, turvallinen, toimiva ja asetettuja päämääriä kohti pyrkivä kurssi. Oman purjehduskurssini suunnittelussa turvallisuuden huomioiminen sisältää ongelmanratkaisutaitojen, ennakoitaitojen sekä organisoitaitojen pohtimista. Ryhmänmuodostus- ja -hallintamallien kertaaminen mahdollistaa entistä paremman ryhmänhallinnan. Joustavuus ja kärsivällisyys sekä sinnikäs yrittäminen kohti tavoitteita mahdollistaa haluttuun lopputulokseen pääsemisen.

Aikaisemmin mainittujen ominaisuuksien ja käytännön taitojen lisäksi ohjaajalta vaaditaan nuorten osallistumiseen liittyviä taitoja:

Motivoititaidot
 Suostuttelutaidot
 Luottamuksellisen suhteen rakentamisen taito
 Huolenpito ja empatia
 Nuorten arvojen ja asenteiden tiedostaminen ja kunnioittaminen
 Nuorten ajattelun herättämisen taito

Nuoren motivoiminen epäonnistuneen yrityksen jälkeen on yksi kurssin ohjaajan kantavista taidoista. Nuoren motivoiminen epävarmassa tilanteessa on haastavaa, mutta onnistuessaan luo mahdollisuudet uusille onnistumisen kokemuksille. Luottamuksellisen suhteen luominen nuoriin vaikuttaa myös motivointiin. Lisäksi mielestäni erittäin merkittävä taito pyrkimyksessä kohti sisäisen voimantunteen saavuttamista ja seikkailukasvatuksellista ohjaamista, on ohjaajan taito tehdä itsensä tarpeettomaksi. Ryhmän ja yksilöiden itsenäinen suoriutuminen on seikkailukasvatuksen tavoitteisiin nähden hedelmällisempää kuin ohjaajan avulla suoriutuminen. (Telemäki 1998a, 57–58.) Purjehduskurssin tärkeänä tavoitteena oli sellaisen tilanteen saavuttaminen, että kurssilaiset selviäisivät purjehduksesta itsekseen ja ohjaajan rooli olisi olla etäällä turvaamassa purjehdus.

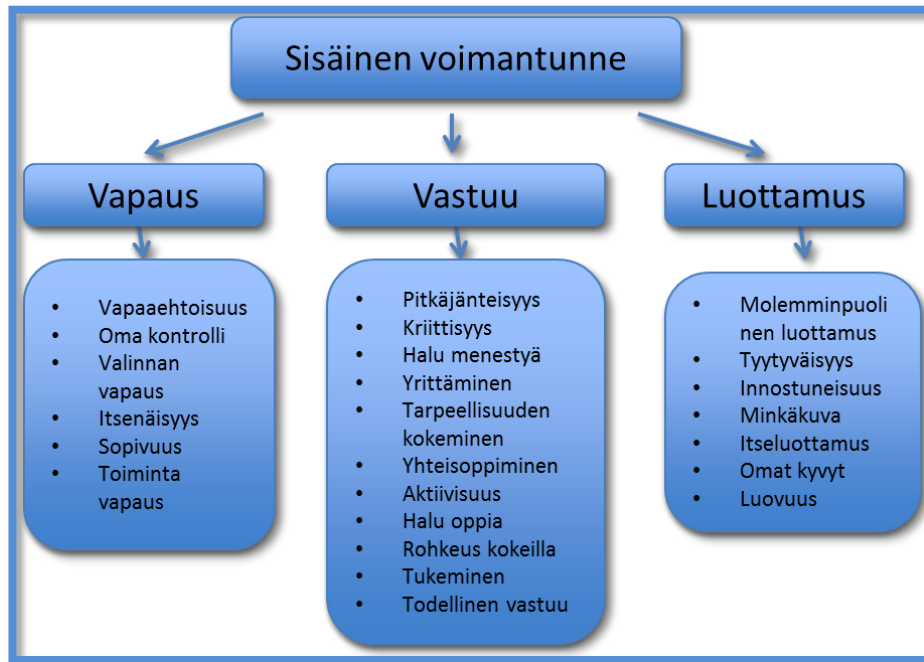

2.2 Voimaantumisteoria

Voimaantumisen käsite on peräisin englanninkielisestä empowerment-käsitteestä. Empowerment-käsitteelle löytyy useampia eri suomennoksia. Esimerkiksi Raunio (1993, 376) puhuu ihmisen voimistamisesta, Kohonen (1997, 286) henkisestä vahvistumisesta ja Lehtonen (1995, 23) on kääntänyt käsitteen toimintakykyisyyden lisäämiseksi (Siitonen 1999, 83). Heikkilä-Laakso ja Heikkilä (1997, 345–353) puhuvat voimistumisesta, oman persoonallisen voimantunteen kehittämistä sekä itsensä voimistamisesta ja vahvan sisäisen voimantunteen kokemisesta. Antikaisen (1998, 201) mukaan empowerment-käsitettä sopisi nimittää suomeksi sanoilla valtautuminen ja valtuttaminen. Siitosen (1999, 91) mukaan voimaantumisen ydinkäsite, sisäinen voimantunne, on synonyymi englanninkieliselle sanalle empowerment, koska se vastaa parhaiten käsitteen keskeistä sisältöä: ihmisestä itsestä lähtevää voimaantumista. (Siitonen 1999, 91.)

Kirjallisuudessa esiintyy Siitosen (1999) mielipiteen lisäksi erilaisia mielipiteitä siitä, onko voimaantuminen ihmisestä itsestä lähtevää vai voiko toista ihmistä voimaannuttaa. Ruohotien (1993) mukaan ihminen voi voimistaa toista ihmistä, ja voimistaminen kuuluu olennaisena elementtinä empowerment-käsitteeseen (Siitonen 1999, 84). Siitosen (1999, 93) mukaan toista ihmistä ei voi voimaannuttaa, mutta toiminnasta ja ympäristöstä voidaan yrittää luoda sellaisia, joissa voimaantuminen olisi mahdollista (Siitonen 1999, 93). Yhdyn Siitosen ajatukseen voimaantumisen henkilökohtaisesta prosessista. Voimme pyrkiä rakentamaan sellaisia toimintaympäristöjä, joissa voimaantuminen olisi mahdollista, mutta emme voi väkisin voimauttaa ketään.

Siitosen (1999, 62) luokanopettajaopiskelijoiden ammatillista kasvua tutkivan tutkimuksen tulosten perusteella sisäinen voimantunne, voimaantuminen, rakentuu seitsemästä käsitteestä, jotka ovat vapaus, vastuu, arvostus, luottamus, konteksti, ilmapiiri ja myönteisyys. Näistä käsitteistä opinnäytetyöhöni sopivimmat käsitteet ovat vapaus, vastuu ja luottamus. Seuraavassa kuviossa 2 on hahmoteltu Siitosen (1999, 62) määrittelyiden perusteella tähän työhön parhaiten sopivat kolme valittua alakäsitettä tarkentavine sisältöineen.

KUVIO 2. Sisäisen voimantunteen käsite alakäsitteineen (Siitonen 1999, 62, muokattu)

Kuviosta 2 nähdään mitkä kaikki käsitteet mahdollistavat voimaantumisen. Purjehduskurssilla esimerkiksi toimintavapaus tarkoittaa vapautta toimia ohjaajan antamien rajojen sisällä vapaasti. Toimintavapauden tunteen säilyttäminen kurssin aikana on haasteellista. Vastuun antaminen nuorille kurssin edetessä antaa nuorille lisää vapautta toimia purjehduksen luomissa puitteissa. Onnistuneen luottamuksellisen suhteen luominen mahdollistaa purjehduksen yllätyksellistenkin tapahtumien käsittelyn ja selvittelyn.

Siitosen (1999, 61) mukaan sisäinen voimantunne on tunne, joka vapauttaa voimavaroja ja vastuullista luovuutta. Opinnäytetyöni purjehduskurssilla avain asemassa sisäisen voimantunteen rakentumisessa olivat koettu vapaus, vastuu ja luottamus. Siitosen (1999, 61) mukaan se, että ihminen saa vapautta toimintaympäristössään tukee vastuun ottamista. Sekä vapauden että vastuun yhteys yhteisön turvalliseksi koettuun ilmapiiriin oli Siitosen (1999, 61) mukaan selvä, koska turvalliseksi koetussa ilmapiirissä arvostus, kunnioitus ja luottamus ovat vahvasti läsnä.

Vapaus

Siitosen (1999, 61) mukaan vapauden ja itsenäisyyden kokeminen ovat erittäin keskeisessä asemassa koko prosessin ajan. Siitosen (1999, 63–64) mukaan sisäisen voimantunteen rakentumisen kannalta on erittäin tärkeää, että ihminen saa valita itselleen sopi-

van oppimiskontekstin ja toimintaympäristön. Vapaaehtoisuus on olennainen osa kokonaisaisen voimantunteen rakentumisen prosessia: erityisesti alkuvaiheessa, mutta myös prosessin ylläpidon ja vahvistumisen vaiheissa (Siitonen 1999, 63–64). Nuorten vapaaehtoinen osallistuminen kurssille oli ensimmäinen osuus koetun vapautteen pyrkimisessä. Vapaaehtoisella osallistumisella voitaisiin mielestäni saavuttaa myös paremmat mahdollisuudet uusien asioiden oppimisessa, koska nuoret olisivat avoimempia oppimaan. Purjehduskurssilla toimintavapauksia antaminen mahdollistuu siinä vaiheessa, kun nuorten purjehdustaidot ovat jo hiukan kehittyneet. Vapauden kautta nuorten on myös otettava vastuuta omasta toiminnastaan. Kurssilla voidaan antaa nuorille mahdollisuus vaikuttaa ohjelmaan. Tämän kautta nuorten koettu vapaus vahvistuu ja he ovat entistä sitoutuneimpia toimintaan. Vapaus antaa nuorille mahdollisuuden kokeilla omia ideoitaan purjehduksessa. Uudet ideat voivat synnyttää voimaantumisen kannalta jotain hyvin merkityksellistä, kuten esimerkiksi uusia toimintatapoja yllättävissä tilanteissa. Siitonen (1999, 63-65) näkee, että itsenäinen ja täydellisen vapaaehtoinen päätöksenteko johtaa osapuolten väliseen arvostukseen, luottamuksellisuuteen ja ennakkoluulottomaan ilmapiiriin.

Vastuu

Siitosen (1999, 65) väitöskirjan tuloksissa on nähtävissä, että ainakin opettajaopiskelijoilla vapaaehtoisuus, vastuu ja ilmapiiri kietoutuivat yhteen. Opettajaopiskelijoiden mahdollisuus pitkäjänteiseen toimintaan lisäsi todellisen vastuun ottamista ja antoi mahdollisuuden myös toiminnan arviointiin. Lisäksi arvostava ilmapiiri kannusti opiskelijaa vastuulliseen yhteisoppimiseen yhdessä oppilaiden kanssa. (Siitonen 1999, 65.) Vastuun ja vapauden yhteen kietoutuminen on hyvin selkeää. Vapaus tuo vastuuta ja toisaalta vastuunkin voidaan nähdä tuovan vapautta. Purjehduskurssin aikana todellinen vastuu toiminnasta tulisi säilyä ohjaajalla. Nuorille annettava vastuu olisi heidän omista tavaroistaan huolehtimista ja heille annettujen tehtävien huolehtimista. Mielestäni erityisesti silloin kun vastuu on vapaaehtoista, siihen liittyy halu yrittää parhaansa.

Luottamus

Siitosen (1999, 61) mukaan sisäisen voimantunteen rakentumiseen vaikuttaa merkittävästi luottamuksellisen ilmapiirin ja arvostuksen kokeminen. Purjehduskurssin pyrkimyksenä oli voimaantumisen mahdollistaminen purjehduksen kautta. Tällöin kurssin suunnittelussa oli kiinnitettävä huomiota luottamuksellisen ilmapiirin ja arvostuksen

kokemisen rakentamiseen. Luottamuksen kokemisen seurauksena ihminen uskaltaa ennakkoluulottomammin heittäytyä luoviin toiminnan ratkaisuihin. Tämän takia näen hyvin tärkeänä tavoitteena luottamuksellisen suhteen luomisen nuoriin. Luottamuksellisen suhteen kautta pääsisin nuoria lähemmäksi ja minulla olisi paremmat mahdollisuudet toteuttaa purjehdusta niin, että nuoret voisivat voimaantua. Siitosen (1999) mukaan merkittäviä tekijöitä sisäisen voimantunteen rakentumisessa ja ylläpitämisessä ovat luottamus ympäristön mahdollisuuksiin ja tukeen sekä luottamus omaan osaamiseen ja kykyyn selviytyä eteen tulevista haasteista. Kun toimintaympäristön ilmapiiri on hyväksyttävä ja luotettava, rohkeus omaan toimintaan kasvaa joutuisasti. Turvalliseksi koetussa ilmapiirissä on mahdollista tarkastella omaa oppimista, omia rajoja ja mahdollisuuksia sekä luottamuksen rakentamista. (Siitonen 1999, 68–69.)

Siitosen (1999, 63–65) väitöskirjassa tutkimuksen kohteena olleiden opettajaopiskelijoiden halu tehdä parhaansa syntyi muun muassa ohjaajan tuesta ja ennakkoluulottomuudesta. Pyrin purjehduskurssilla toteuttamaan samanlaista tukea ja ennakkoluulottomuutta, jotta nuoren halu menestyä ja olla aktiivinen pääsisi esiin. Nämä ovat sidoksissa ilmapiiriin, keskinäiseen luottamukseen ja itseluottamukseen, ja siten myös sisäisen voimantunteen rakentumiseen (Siitonen 1999, 63–65).

Siitonen (1999) näkee toimintavapauden ja avoimen ilmapiirin sekä hyväksynnän välillä yhteyden. Sen vuoksi hän ajattelee niiden olevan sisäisen voimantunteen rakentumisen tukena. Sisäinen ja ulkoinen turvallisuuden tunteen kokeminen tukevat sisäistä voimantunnetta. Pelottavien ja itselle uusien toimintatapojen kokeileminen vahvistaa minäkuvaa ja käsityksiä omista voimavaroista. Ilman epäonnistumisen pelkoa ja turvallisen ilmapiirin ja koetun toimintavapauden hengessä yhdessä oppimishalun kanssa, kynnys riskien ottamiseen ja kokeilemiseen madaltuu. (Siitonen 1999, 63–64.)

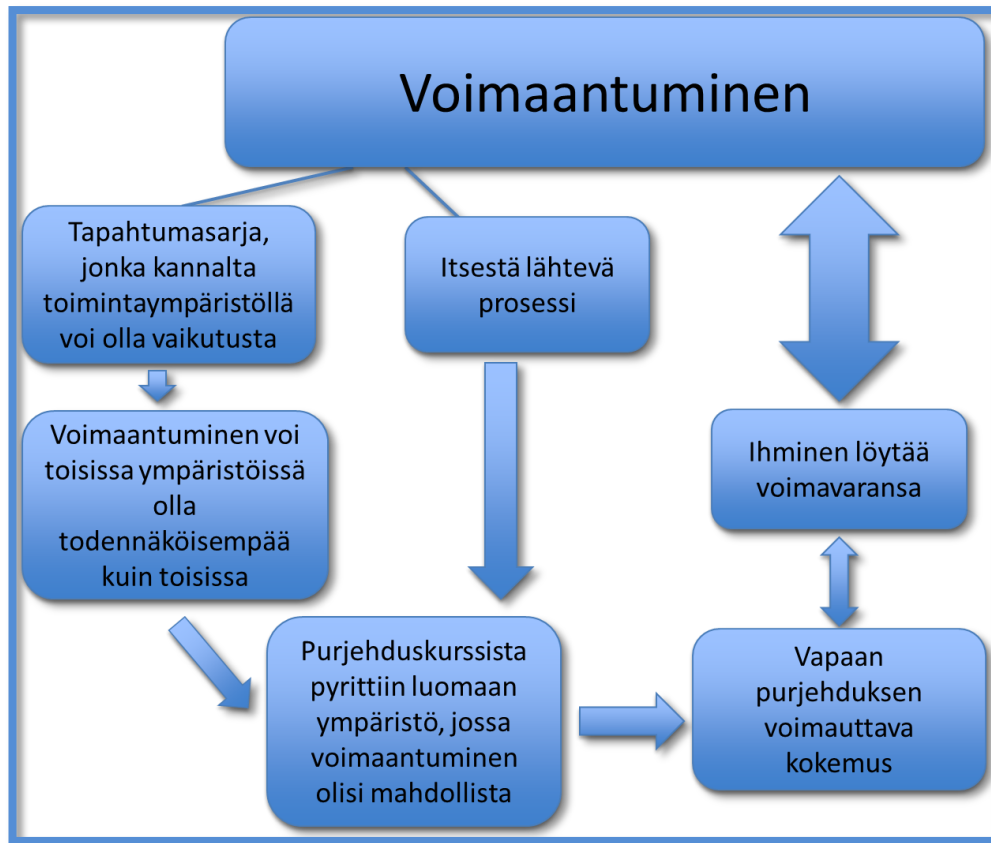
Voimaantuneesta ihmisestä on erittäin vaikea laatia tarkkaa määritelmää, koska voimaantuminen näkyy eri ihmisissä erilailla (Zimmerman 1995, 596). Siitosen (1999) mukaan itseluottamuksen vahvistumisen kannalta on tärkeää kokea yllättäviä tilanteita ja ennen kaikkea selvittää niistä. Positiivinen lataus, joka vahvistuu minäkuvan kirkastuessa ja omiin taitoihin ja itseän luottamisen kasvaessa, vapauttaa käyttöön lisää voimavaroja. Minäkuvan ja itsetuntemuksen muodostumisessa on tärkeää vapaus yrittää ja kokeilla erilaisia vaihtoehtoja ja oppia erehdyksen kautta. (Siitonen 1999, 68–69.) Voi-

maantumisprosessin tuloksena ihminen löytää omat voimavaransa ja luottamuksen omiin kykyihinsä. Näiden löytymisen jälkeen voimaantuneen ihmisen itseluottamus on kasvanut ja hänellä on kykyjä ja voimavaroja yrittää parhaansa ja pyrkiä pitämään huolta myös yhteisönsä muista jäsenistä. (Siitonen 1999.) Voimaantuneena ihmisellä on enemmän mahdollisuuksia huolehtia omasta hyvinvoinnistaan. Voimaantuneesta ihmisestä säteilee myönteisyyttä (Siitonen 1999, 61.) Mielestäni voimaantuneena ihmisellä on myös enemmän voimia toteuttaa haaveita ja asioita, joiden kautta ihminen taas jatkaa voimaantumistaan.

Siitonen (1999, 14) näkee voimaantumisen haasteena ja mahdollisena ongelmakohtana-kin nimenomaan sen, että voimaantuminen lähtee ihmisestä itsestään eikä voimaa voi antaa toiselle. Voimaantumista jäsentävien osaprosessien tiedostamisella, tilanteen arvioimisella sekä voimaantumista edistävillä hienovaraisilla ratkaisuilla voidaan vaikuttaa suotuisasti voimaantumisen tapahtumaan. Näillä äsken mainituilla keinoilla voidaan yrittää edistää ihmisten hyvinvoinnin rakentumista. (Siitonen 1999, 65.) Lisäksi Siitonen (1999) muistuttaa, että voimaantumisen pysyvyyteen ei voida luottaa, ja sen vuoksi on aktiivisesti yritettävä tukea sitä pienillä hienovaraisilla toiminnoilla kuten avoimuudella, toimintavapaudella ja rohkaisulla. Lisäksi voimaantumisen ylläpitämiseksi on pyrittävä turvallisuuteen, luottamukseen ja tasa-arvoisuuteen. (Siitonen 1999.)

Mahdollinen voimaantumisen saavuttamattomuus kurssilla, voisi Siitosen (1999, 61) mukaan johtua joistakin ratkaisevista puutteista ihan missä tahansa sisäisen voimaantumisen rakentumisen mahdollistavissa alakäsitteissä. Esimerkiksi nuoren ja ohjaajan välisen luottamuksen puuttuminen saattaisi vahingoittaa nuoren voimaantumisprosessia.

Seuraavassa kuviossa 3 hahmottelen voimaantumisen prosessia sekä yleensä että tässä opinnäytetyössä. Voimaantumisprosessissa ihminen löytää voimavaransa toiminnan vaikutuksesta. Kuviossa on mukana opinnäytetyöni olennainen osa eli purjehduskurssi. Kuvioista näkyy, että purjehduskurssista pyrittiin luomaan sellainen ympäristö, jossa voimaantuminen olisi mahdollista. Uskoisin voimaantumisen olevan mahdollista vapaan purjehduksen kautta.

KUVIO 3. Voimaantumisen prosessi yleensä ja tässä opinnäytetyössä

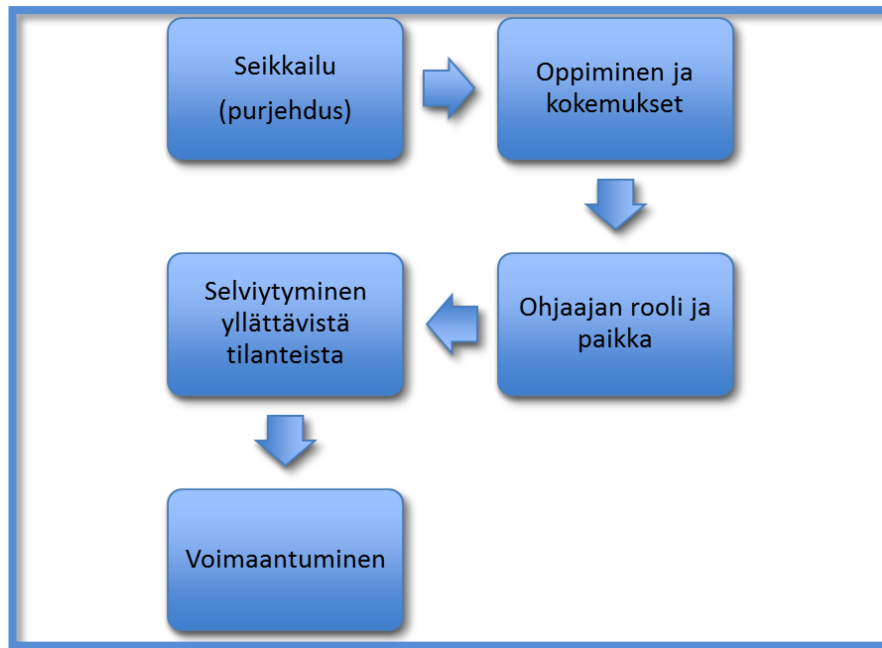
2.3 Purjehdus seikkailukasvatuksessa ja voimaantumisen välineenä

Purjehdusta on käytetty seikkailukasvatuksessa ja voimaantumisprosessin mahdollistajana aikaisemminkin. Aikaisemmin ei kuitenkaan ole puhuttu opinnäytetyöni keskeisistä käsitteistä eli seikkailukasvatuksesta, voimaantumisesta ja purjehduksesta samassa tutkimuksessa. Keith Bottomley on tutkinut vuonna 1994 purjehdusprojektin vaikutuksia nuoriin rikollisiin. Siitä huolimatta että tutkimuksessa ei juurikaan havaittu muutosta nuorten halukkuudessa lopettaa rikollinen käyttäytyminen, projekti lisäsi nuorten itsearvostusta sekä sosiaalisia taitoja. (Telemäki 2001, 26–27.) Kuntouttavassa toiminnassa purjehdus oli vaikuttavassa asemassa vuonna 2009 Välimerellä järjestetyllä Heikki Lampola -säätiön ja Suomen Purjelaivasäätiön yhteisöllisellä purjehduksella. Salla Juntunen (2009) teki yhteisöllisestä purjehduksesta opinnäytetyön. Yhteisöllinen purjehdus toimi osana päihdekuntoutujien kuntoutussuunnitelmaa. Purjehduksen aineistosta nousi

esille voimaantumisen kokemus ja sen vuoksi Juntusen opinnäytetyö on ollut osana oman opinnäytetyöni muotoutumista.

Monia liikuntalajeja voidaan käyttää seikkailukasvatuksellisesti. Yleisimpiä näistä ovat vuorikiipeily ja melonta sekä ongelmanratkaisuharjoitukset. Mutta aivan yhtä lailla luolatutkimus, purjehdus ja lainelautailu sopivat ominaisuuksiltaan seikkailukasvatukseen. Lajin ominaisuudet vaikuttavat lopputulokseen harjoitusta enemmän. Ominaisuuksilla tarkoitetaan sitä, että toiminnan on aiheutettava osallistujassa kognitiivista ristiriitaa. Ristiriita luo jännitteen, jonka kautta ihminen pyrkii muokkaamaan aikaisempia ajattelumallejaan niin, että ne vastaisivat paremmin uusia kokemuksia. Tällaisella ajatustoiminnalla saavutetaan seikkailukasvatuksen päämäärä. Käytännössä tällainen ristiriita esiintyy tilanteessa, jossa osallistujan toimintaan liittämät riskit ja kyky suoriutua toiminnasta ovat ristiriidassa. (Berry 2011, 33.) Purjehduksessa näin käy kun osallistuja esimerkiksi pohtii: ”Tuuli ja aallot varmasti kaatavat minut veden varaan” ja toisaalta ”Ei minulle varmasti käy mitenkään, osaanhan ohjata jollaa.” Dysonin (1995) ja Witnamin (1995) mukaan jokainen onnistumiseen johtanut toiminto voi viedä kohti osallistujan kasvua (Berry 2011, 34).

Seikkailukasvatus ja voimaantuminen ovat yhteydessä toisiinsa. Tässä opinnäytetyössä ne yhdistyvät purjehduksessa. Seikkailukasvatuksen prosessiin omien elämähallintataitojen paranemisesta sisältyy elementtejä sisäisen voimantunteen rakentumisesta. Molemmat käsitteet asettavat tavoitteita prosessille, jonka lopputuloksena on ihminen, jonka elämähallintataidot ovat parantuneet tai lisääntyneet. Päämääränä on siis voimaantunut ihminen. Voimaantuminen rakentuu mielestäni seikkailukasvatuksen sisälle, koska voimaantumisen tärkeät elementit vapaus, vastuu ja luottamus sisältyvät seikkailukasvatukseen. Käsitteitä pohtivan kirjallisuuden mukaan ihmistä ei voi voimaannuttaa eikä toisen puolesta voi seikkailla. Voimaantuminen tapahtuu ihmisessä itsessään, jos ympäristö antaa siihen mahdollisuuden. Seikkailukasvatuksen piirissä puhutaan, että loppujen lopuksi seikkailu tapahtuu jokaisen omassa mielessä. Jokainen liittyy seikkailuun omia merkityksiään, ja jokainen lähtee seikkailuun omista lähtökohdistaan ja odoituksistaan (Heinonen 1995, 11). Siitosen (1999) voimaantumisteorian osa-alueet kuvaavat, millä keinoin seikkailukasvatuksen tavoitteisiin voidaan päästä. Kun tavoitteet on saavutettu, on tapahtunut myös voimaantumista.

KUVIO 4. Seikkailukasvatuksen, ohjaamisen ja voimaantumisteorian yhdistyminen seikkailukasvatuksellisessa toiminnassa.

Kuvio 4 yhdistää seikkailukasvatuksen ja voimaantumisen tavoitteita. Seikkailukasvatuksen ja voimaantumisen mukainen epävarmaan tulokseen johtava toiminta, tässä työssä purjehdus, antaa nuorille oppimisen kokemuksia. Ohjaajan rooli seikkailun mahdollistajana seuraa koko toiminnan ajan mukana pyrkien etääntymään nuorista, sivusta seuraajan rooliin. Selvittyään yllättävistä tilanteista nuoret saavat onnistumisen kokemuksia. Näistä seuraa aikasemmin esitettyjen Siitosen (1999) ajatusten pohjalta voimaantumista.

Sekä seikkailukasvatuksessa että voimaantumisessa puhutaan paljon riskien ottamisesta ja turvallisuudesta. Kun liikutaan alueilla, joissa ihminen kokee jotain sellaista, mikä voi muuttaa hänen omaa suhtautumista itseensä tai muihin ihmisiin, on oltava hienotunteinen ja varovainen. Prosessin aikana sekä psyykkinen että fyysinen turvallisuus on tärkeää.

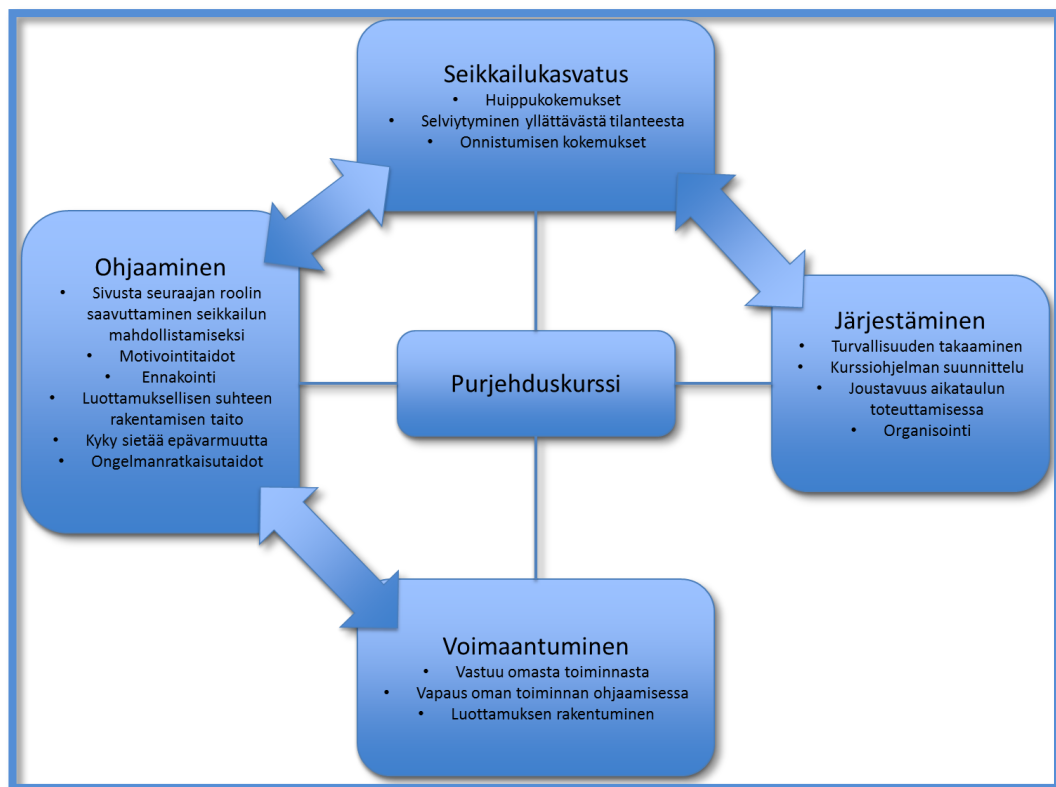
Seikkailukasvatuksen flowkokemukseen sisältyvät valinnanvapaus, keskittyminen ja hallinnan tunne kuuluvat myös Siitosen (1999) määritelmiin voimaantumisen edellytyksistä. Siitonen (1999, 61) puhuu sisäisestä voimaantunteesta omia voimavaroja ja vastuullista luovuutta vapauttavana tunteena. Siitonen (1999,61) kuvailee ihmistä, joka on

saavuttanut sisäisen voimantunteen siten, että hänestä heijastuu myönteisyys ja positiivinen lataus.

Purjehduksessa tavoiteltiin tilannetta, jossa ohjaaja olisi tarpeeton ja nuoret eivät tarvitsisi ohjaajaa koko ajan vierellään. Tavoitteena oli, että nuoret saisivat kokea vapaata purjehdusta ja nauttia siitä tunteesta, kun kokee hallitsevansa veneensä ja selviävänsä vaikeimmistakin tilanteista, vaikka purjehduksesta ei olisi edes paljoa kokemusta. Suunnitteluvaiheessa kurssin ohjelmaan jätettiin tilaa nuorten toivomuksille ja vapaalle purjehdukselle. Isommalla purjeveneellä purjehtiminen suunniteltiin (ks. liite 1) antavan kokemuksia vapaudesta ja näyttävän purjehduksen eri puolia.

Seuraavaan kuvioon 5 olen kerännyt tarkastelemieni teorioiden keskeisimmät asiat seikkailullisen purjehduskurssin toteutumisessa.

KUVIO 5. Teorioiden mukaiset keskeisimmät asiat purjehduskurssin toteuttamisessa

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa esittelen opinnäytetyöni taustaa, tarkoituksen, tutkimustehtävät ja tutkimuskysymykset sekä tutkimus-, aineistonkeruu- ja aineiston analyysimenetelmät. Lisäksi luku sisältää alaluvun opinnäytetyön toteuttamisesta.

3.1 Taustaa

Opinnäytetyöni sai alkunsa seikkailukasvatukselle hyvin tyypillisellä tavalla – ohjaajan kokemuksesta, että jossain toiminnassa on jotain merkityksellistä. Omalla kohdallani innoittavana toimintana oli purjehdus. Opinnäytetyön taustalla vaikuttavat siis omat purjehduskokemukseni. Olen harrastanut purjehdusta lapsuudesta asti, ja siitä on muodostunut minulle hyvin tärkeä harrastus. Purjehduksen junioriohjaajan koulutukset käyttäni olen työskennellyt purjehduksen ohjaajana viimeiset viisi kesää. Opiskelut aloitettuani ja sosiaalipedagogisen suuntautumisen valinnan myötä kuulin ensimmäistä kertaa elämyspedagogiikasta. Kiinnostuin elämyspedagogiikasta heti ensimmäisellä luennolla ja aloin miettiä, voisinko tehdä opinnäytetyöni jotenkin siihen liittyen. Aika pian tuli mukaan ajatus, että ehkä voisin liittää oman purjehdusharrastukseni elämyspedagogiikkaan.

Niinpä opinnäytetyön idea syntyi näiden kahden asian yhdistämisestä. Itselleni heräsi kiinnostus tarkastella purjehdusta erityisesti siitä näkökulmasta, että olisiko siinä jotain sellaisia elementtejä, jotka voisivat olla voimaannuttavia. Pohdin, että purjehdusta voisi käyttää toiminnallisena menetelmänä esimerkiksi lastensuojelussa. Mielestäni purjehdukseen liittyy paljon voimaannuttavia kokemuksia, joihin olen kiinnittänyt huomiota viimekesäisessä kesätyöpaikassani eräällä pурсеuralla. Tein havaintoja lasten purjehdusaikana oppimisesta ja kehittymisestä purjehtijana. Näiden havaintojen perusteella uskon, että purjehdus on voimaannuttavaa ja että sillä voi olla vaikutusta lapsen itsetuntoon. Haluaisinkin saada näistä ajatuksista jotain konkreettista selville tämän työn avulla.

3.2 Tutkimustehtävä ja -kysymykset

Opinnäytetyöni tehtävänä oli järjestää purjehduskurssi sijaishuollon piirissä oleville nuorille. Kurssin avulla oli tarkoitus selvittää, millaista purjehdus oli lasten kokemana lasten omien kertomusten sekä minun havaintojeni mukaan. Purjehduskurssin järjestämisen lisäksi tarkoitukseni oli perehtyä seikkailukasvatukseen ja voimaantumisteorian käsitteisiin, koska epäilin purjehduksesta saatavien kokemusten sisältyvän niihin. Halusin järjestää purjehduskurssin hieman erilaisesta näkökulmasta kuin seikkailukasvatuksen kurssit yleensä järjestetään. Halusin herättää kurssilla osallistujien näkemyksiä itsestään ja tuottaa heille kokemuksia, joiden voitaisiin jälkikäteen nähdä olleen voimaannuttavia. Kurssin oli tarkoitus toimia kokeiluna lastensuojelun kentällä järjestettävästä purjehduskurssista. Tulevaa sosionomin (AMK) työtä ajatellen, tällaisen kurssin järjestäminen auttaa hahmottamaan purjehduskurssin järjestämiseen liittyviä haasteita sekä antaa kokemuksia purjehduksen käyttämisestä voimaantumisen välineenä.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaista purjehdus oli nuorten kokemana?
2. Minkälaiset ohjaajan ominaisuudet mahdollistavat purjehduskurssin järjestämisen ja seikkailun toteutumisen?
3. Minkälaiset näkymät tutkimus antaa purjehduksen käyttämiselle voimaantumisen välineenä lastensuojelussa?

Tutkimuskysymyksiin vastaamisen lisäksi tarkoitukseni oli tuoda esille purjehduksen mahdollisuuksia sosiaalialan työmenetelmänä. Opinnäytetyöllä haluttiin myös tuottaa tällä hetkellä puuttuvaa kirjallisuutta purjehduksen, seikkailukasvatukseen, voimaantumisen ja lastensuojelun yhdistämisestä. Työn avulla pyrittiin tuomaan esille purjehduksen käyttömahdollisuuksia harrastuksellisen ja kilpailullisen purjehduksen lisäksi.

3.3 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyössä sovellettiin laadullisen tutkimuksen toimintatutkimuksellisia piirteitä. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja kohteen mahdollisimman kokonaisvaltainen tutkiminen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157). Heikkisen (2007,16–22) mukaan toimintatutkimus pyrkii tuottamaan tietoa käytännön kehittämiseksi. Yleensä toimintatutkimus kokeilee uusia toiminnantapoja ja tavoittelee konkreettista käytännön hyötyä. Toimintatutkimus on ajallisesti rajattu tutkimus. Heikkisen (2007, 19) mukaan toimintatutkija osallistuu tutkimaansa toimintaan ja on aktiivinen vaikuttaja ja toimija. Heikkisen (2007, 20) mukaan toimintatutkimuksessa pyritään voimaannuttamaan tai valtaistamaan ihmisiä eli valamaan uskoa heidän omiin kykyihinsä ja toimintamahdollisuuksiinsa. Heikkisen (2007, 20) mukaan toimintatutkija käyttää omia kokemuksiaan tutkimusmateriaalina joko pelkästään tai muulla tavoin hankitun materiaalin lisäksi.

Opinnäytetyöni pääasiallinen aineisto on kerätty osallistuvalla havainnoinnilla purjehduskurssin ohjaamisen lomassa. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu aktiivisesti tutkimuksensa toimintaan yhdessä tiedonantajien kanssa. Tärkeänä osana osallistuvan havainnoinnin tiedonhankintaa ovat sosiaaliset vuorovaikutustilanteet. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 82.) Vilkan (2005, 120) mukaan osallistuva havainnointi on hyvä tapa saada tietoa tutkittavasta sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä ja lisäksi suhteessa tutkijaan.

Purjehduskurssin toteuttamisessa hyödynnettiin Heli Clarcken (1998) käyttämän reflektiivan seikkailun piirteitä. Kurssin aikana nuorten kokemuksista pyrittiin keskustelemaan mahdollisimman paljon. Reflektiivassa seikkailussa tärkeä osa on ohjaajan ja osallistujien välinen keskustelu seikkailukokemuksen jälkeen (Clarke 1998, 65). Toiminnan aikana ohjaajan on kiinnitettävä huomioita asioihin, joista hän haluaa keskustella myöhemmin ryhmän kanssa. Osallistuva havainnointi tutkimusaineiston keräysmenetelmänä mahdollisti kokemuksiin ja havaintoihin palaamisen toiminnan jälkeen.

Osallistuva havainnointi sisälsi keskustelut nuorten kanssa kurssin aikana. Lisäksi nuoret kirjoittivat kurssin aikana kolme kertaa kokemuksiaan ja elämyksiään apukysymysten avulla paperille (ks. liite 4). Kurssin lopussa nuorten kanssa käytiin palautekeskuste-

lu, jota on myös hyödynnetty opinnäytetyön aineistona (ks. liite 4). Kolmantena aineistonkeruumenetelmänä käytettiin nuorten työntekijöiden haastattelua (ks. liite 6). Työntekijöiltä sähköpostitse kerätty haastattelu toteutettiin kuukausi kurssin alkamisen jälkeen. Kaikki työntekijät vastasivat kyselyyn.

Opinnäytetyössä on käytetty teoriaohjaavaa sisällön analyysiä, abduktiivista päättelyä. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan abduktiivisessa päättelyssä teroianmuodostus onnistuu silloin, kun havaintojen tekoon liittyy jokin johtoajatus. Analyysissä vaikuttaa aikaisempi tieto, mutta tarkoituksena ei kuitenkaan ole teorian testaaminen vaan pikemminkin uusien ajatusurien aukominen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95–97.) Tässä työssä johtoajatuksena oli se, että purjehdus on voimaannuttavaa.

3.4 Toteuttaminen

Opinnäytetyön toteuttaminen alkoi tutkimusluvan saannin jälkeen. Kurssi suunniteltiin Suomen Purjehdus ja Veneily:n laatiman Junioriohjaajan oppaan avulla toteuttaen oppaan step by step -opetusmenetelmää. Suunnittelussa hyvin tärkeänä elementtinä oli nuorten turvallisuus. Kurssin suunnittelussa noudatettiin osittain myös seikkailukasvatuskurssin ohjeita. Tärkeänä näkökulmana kurssin suunnittelussa oli purjehduksen toteuttaminen sosiaalialan toimintana. Kurssi suunniteltiin ”sosiaalipedagogiset silmälasit” silmillä. Kurssin tavoitteena ei siis ollut kouluttaa uusia kilpapurjehtijoita tai edes välttämättä saada uusia harrastajia lajin pariin, vaan tarjota sijoitetuille nuorille seikkailua. Seikkailun muodoksi valittiin purjehdus omasta kiinnostuksesta sitä kohtaan. Opinnäytetyön purjehduskurssi järjestettiin 2.–13.7.2012. Kurssi kesti kymmenen päivää. Jokainen päivä sisälsi neljä tuntia purjehdusopetusta. Käytössämme oli kaksi optimistijollaa, zoomjolla ja ohjausveneena toimiva kumivene.

Kurssille osallistui kolme 13–15-vuotiasta sijoitettua nuorta. Nuoret olivat lastensuojelun asiakkaita, ja he olivat joko huostaan otettuja tai avohuollon tukitoimena sijoitettuja. Nuoret etsittiin kurssille ottamalla yhteyttä perhekoteihin, yksityisiin lastensuojeluyksiköihin ja kunnallisiin lastensuojeluyksiköihin. Nuorten löytäminen kurssille oli vaikeaa kurssin pitkän keston vuoksi. Kurssille osallistuneet nuoret tulivat sinne vapaaehtoisesti aikuisten ehdottamana. Kellään nuorista ei ollut aikaisempaa purjehduskokemusta.

Kurssiohjelman suunnittelussa oli otettava huomioon, että nuoret olivat toisilleen tuntemattomia. Siksi oli seikkailukasvatuksen käytännön toiminnan ohjauksen mukaista tutustuttaa nuoria toisiinsa ennen varsinaista aktiviteettiä. Suunnittelussa oli otettava huomioon myös nuorten mahdolliset kokemukset epäluotettavista aikuisista ja mahdollinen epäilevä suhtautuminen uusiin ja riskejä sisältäviin toimintoihin.

4 PURJEHDUSKURSSI SIOITETUILE NUORILLE

Tässä luvussa kuvataan purjehduskurssin toteutumista. Luku on jaettu kolmeen alalukuun. Kaksi ensimmäistä alalukua käsittelevät purjehduskurssia, kolmas alaluku käsittelee nuorten työntekijöiden vastauksia nuorten kokemuksista purjehduskurssilla. Kun kuvaan purjehduskurssin kulkua sekä tekemiäni havaintoja nuorista, koska niiden kautta näkyy purjehduksen vaikutus ja merkitys nuoriin. Tässä luvussa peilaan nuorten kokemuksia seikkailukasvatuksen ja voimaantumiseen. Lisäksi pohdin ohjaajan tehtävää seikkailun mahdollistajana ja ohjaajan ominaisuuksia käytännön toteutuksessa.

4.1 Ihmettelyn ja kokeilun kautta onnistumisen kokemuksiin

Purjehduskurssin järjestäminen sijoitetuille 13–15-vuotiaille nuorille toimi opinnäytetyöni toiminnallisena osuutena. Olin jo aikaisemmin järjestänyt purjehduskursseja, joiden suunnittelussa olin hyödyntänyt Suomen Purjehduksen ja Veneilyn junioriohjaajalle laatimaa opasta. Tällä kertaa kurssin suunnittelun tavoitteissa korostui kuitenkin sosiaalipedagoginen ja seikkailukasvatuksellinen ote. Kurssin tavoitteet asetettiin purjehduksen osalta mahdollisimman yksinkertaisiksi: jokainen nuori oppisi purjehduksen alkeet. Näin työssä oli helpompi keskittyä työn sosiaalipedagogiseen ja seikkailukasvatukselliseen puoleen, koska purjehdukselliset tavoitteet olivat yksinkertaiset ja helposti saavutettavat.

Kurssi alkoi sääntöjen läpikäymisellä ja tiloihin tutustumisella. Kiitin nuoria siitä, että he olivat tulleet kurssilleni ja kerroin miksi kyseinen kurssi järjestetään. Kerroin myös, miten kurssilla näkyy se, että kurssi on osa sosionomin (AMK) opintojani. Kävimme läpi kurssin päivittäisen ohjelman ja aikataulun. Jokainen päivä sisälsi päivän aloituksen, purjehdusharjoituksen vesillä, lounastauon, toisen purjehdusharjoituksen vesillä ja loppukeskustelun päivän tapahtumista ja kokemuksista. Jokaisen päivän tavoitteena oli, että jokainen nuori saisi päivän aikana onnistumisen kokemuksen. Onnistumisen kokemuksista lähtee sisäisen voimantunteen rakentuminen.

Ensimmäisenä päivänä tutustuessamme toisiimme ja käytössä oleviin veneisiin nuoret olivat hiljaisia ja ujoja. Kun pääsimme purjehdukseen liittyviin käytännön asioihin, alkoivat nuoret jutella vähitellen myös keskenään. Jokainen nuori kokeili vapaaehtoisesti jollassa olemista. Nuoria jännitti jonkin verran se, kuinka paljon jolla kallistuu ennen kaatumistaan. Yritin vakuuttaa nuoret siitä, ettei jolla kaadu kovin helposti. Vähitellen nuoret lämpenivät ja jopa innostuivat temppuilemaan jollassa harjoitellen tasapainoilua. Veneen keikuttaminen nauratti erityisesti kahta nuorista. Jokainen nuori kokeili veneen ohjaamista hinattuna. Nuoret näyttivät olevan innoissaan veneessä olemisesta. Yksi nuorista halusi, että ajamme kumiveneellä kauemmaksi rannasta, jotta jolla keinuisi enemmän suurempien aaltojen vuoksi. Nuori näytti nauttivan kovemmasta kelistä, koska hän yritti ”pomputtaa” jollaa aaltojen tahdissa. Lisäksi hänen ilmeensä näytti hyvin keskittyneeltä, ja onnistuneen ”pompun” jälkeen kasvoille levisi hymy.

Nuoren reaktio vesillä toiminnasta kertoo mielestäni siitä, että nuori on nauttinut tekemisestä ja se on ollut hänestä ainakin mukavaa. Nuori koki luultavasti jotain itselleen ennestään tuntematonta aaltojen keinuttaessa venettä. Emme voi tietää, mitä nuori tarkalleen koki tai että merkitsikö tapahtuma nuorelle jotain, koska nuori ei koskaan kertonut sitä itse. Sen sijaan voidaan aavistella, että tapahtumassa oli jotain nuorta jollakin tavalla koskettavaa. Nuori nimittäin halusi kumiveneen ajavan kovempaa, jotta vettä pärskyisi hänen päälleen ja hän saisi keinua veneessä.

Päivän päätteeksi kävimme palautekeskustelun, jossa kerroin, minkälaisia havaintoja olin tehnyt nuorten kokemuksista. Oli tarkoitus, että nuoret olisivat voineet kommentoida havaintojani, esimerkiksi sitä, olivatko havaintoni oikeita. Nuoret tyytyivät silti vain kuuntelemaan. Kaikki nuoret kuitenkin kertoivat jollassa olemisen olleen kivaa, mutta yksi nuorista kertoi myös jännittäneensä jollassa olemista. Nuoret kertoivat päivän olleen mukava, mutta he eivät eritelleet päivän aikana tapahtuneita kokemuksia. Ominä havaintoinani huomasin, että kaksi nuorista oli innokkaita kokeilemaan haastaviakin juttuja päivän aikana. Tämän havainnon perusteella ajattelen, että nuoret innostuivat purjehduksen haasteista ja halusivat oppia purjehduksesta lisää. Päivän aikana kaksi nuorista nauroi veneessä ollessaan, mikä mielestäni kertoo siitä, että nuoret pitivät toiminnasta. Kolmas nuorista oli hiljaisempi eikä myöskään halunnut kokeilla kovemmassa aallokossa ohjaamista. Näytti siltä, että nuorta jännitti jollassa oleminen. Nuori ei erikseen sanonut, oliko ohjaaminen ja veneessä oleminen ollut mukavaa, vaikka hän

sanoi päivän olleen kiva. Voidaan kuitenkin olettaa, että nuoresta toiminta oli mukavaa, vaikka häntä jännitti.

Päivä oli kokonaisuudessaan hyvin onnistunut. Suunnitellut asiat saatiin opeteltua ja kurssilaisilla oli hauskaa. Päivästä jäi sellainen tuntuma, että kurssin ensimmäinen viikko menisi peruspurjehdustaitojen opetteluun ja sen jälkeen päästäisiin vapaampaan purjehtimiseen.

Oma roolini ohjaajana oli päivän aikana vahva. Olin nuorille selkeästi auktoriteetti: ohjeitani kuunneltiin, ja niiden mukaan toimittiin. Telemäen (1998a, 57–58) kuvaaman ohjaajan etäisyyden suhteen etäisyyteni nuorista oli vielä lähes olematon. Nuoret tarvitsivat minua yksinkertaistenkin asioiden onnistumisessa. Huomioin jokaisen nuoren yksilönä ja käytin jokaisen kohdalla hiukan erilaisia opetustapoja. Jollekin nuorista perustin ohjeeni näyttämiseen, ja toiselle nuorelle taas selitin enemmän, koska arvelin hänen hahmottavan asian selityksen kautta. Seikkailukasvatuksen näkökulmasta pääsimme seikkailun alkuun ja olimme matkalla kohti suurempia seikkailuja. Mielestäni ensimmäiseen päivään sisältyi nuorten onnistumisen kokemuksia, ohjaamisen hahmottamista, vauhdin ja roiskeen hurmaa. Siitosen (1999) mukaan positiiviset onnistumisen kokemukset rakentavat sisäistä voiman tunnetta.

Toisena kurssipäivänä purjehdimme ensimmäistä kertaa. Purjehduksessa haastavaa on esimerkiksi se, että moneen asiaan on keskityttävä samanaikaisesti. Kun ensimmäisenä päivänä nuorten oli keskityttävä vain jollan ohjaamiseen, toisena kurssipäivänä mukaan tulivat kaksi muutakin asiaa: purjeeseen ja tuuleen keskittyminen. Tarkoitukseni oli ohjata kutakin nuorta parhaiten hänelle sopivimmalla tavalla. Ensimmäisen päivän havaintojen perusteella olin jo hiukan saanut tuntumaa nuorten oppimistavoista. Erityisesti opinnäytetyöhön liittyvällä purjehduskurssilla oli keskityttävä ohjaamaan nuoria niin, että nuoren ja itseni välille muodostuisi luottamuksellinen suhde. Tällöin minun olisi helpompi ohjata nuorta tilanteissa, jotka tuntuvat nuoresta aluksi epämukavilta tai turvattomilta. Luottamuksellinen suhde on hyvin tiukasti sidoksissa seikkailukasvatuksen ohjaajan ominaisuuksiin ja sisäisen voimantunteen rakentumisen prosessiin. Siitosen (1999, 65) mukaan luottamuksellisen ilmapiirin kokemisella sekä omiin kykyihin ja voimavaroihin luottamisella on positiivisia vaikutuksia haluun oppia.

Vaikka jokaisena päivänä tavoitteena oli saavuttaa onnistumisen kokemuksia, oli tavoitteiden saavuttamiseksi kuitenkin nähtävä vaivaa. Kun purjehdus muuttuu koko ajan haasteellisemmaksi, on suuri todennäköisyys myös epäonnistua jossakin sellaisessa asiassa, joka jo aikaisemmin onnistui ja tuntui jopa helpolta. Tämä johtuu siitä, että helpon asian ohella on keskityttävä johonkin uuteen ja vielä hankalaan seikkaan. Onnistumisen kokemuksia lähdettiin tavoittelemaan etenemällä askel askeleelta kohti itsenäisempää purjehdusta. Aluksi jokainen nuori purjehti aivan kumiveneessä kiinni, mutta vähitellen kaikki halusivat kokeilla yksin purjehtimista. Lisäksi aloitettiin seuraavan uuden asian harjoittelu hiukan alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen, koska aikaa ensimmäisen harjoituksen jälkeen jäikin odotettua enemmän. Kaikki nuoret saivat kokea onnistuvansa uuden oppimisessa, mutta kokonaan ei selvitty epäonnistumisiltakaan. Yksi nuorista sai käänöksessä puomin päähänsä ja halusi lopettaa purjehtimisen siltä päivältä.

Sain olla hyvin tarkkana, miten reagoin nuoren epäonnistumisen kokemukseen. Jos nuoren epäonnistuminen näkyisi minussa hätäntymisenä tai toivon menettämisenä, huomaaisi nuori heti epäonnistuneensa myös minun odotuksiini nähden. Pyrinkin reagoimaan nuoren epäonnistumiseen rauhallisesti, ja mielestäni myös onnistuin siinä. Kun nuori halusi lopettaa purjehduksen kyseiseltä päivältä, yritin keskustella hänen kanssaan mahdollisuudesta kokeilla käänöstä uudelleen alusta asti. Silloin saataisiin epäonnistumisen kokemuksen rinnalle onnistumisen kokemus. Telemäen (1998a, 57–58), Phippsin ja Swiderskin (1990, 223–225), Teschnerin ja Wolterin (1990, 276–277) sekä Priestin (1990, 212) nimeämille ohjaajien taidoille oli tässä vaiheessa tarvetta. Erityisesti motivointitaidot ja suostuttelutaidot sekä kärsivällisyys ja sinnikkyys olivat tarpeellisia taitoja. Vaikka nuori pysyi tiukkana päätöksessään olla purjehtimatta enää, annoin nuorelle mahdollisuuden kokeilla käänöstä uudestaan ihan missä kohdassa tahansa yhdessä minun kanssani. Voi olla, että luotin nuoren taitoihin liikaa ja annoin nuoren kokeilla käänöstä liian itsenäisesti, vaikka nuori olisikin vielä tarvinnut kontaktiopetusta. Kun nuori ei koe ohjaamistani pakotuksena, on suurempi todennäköisyys, että nuoren uteliaisuus tai itsepäisyys voittaa ja hän haluaa kokeilla epäonnistunutta asiaa uudestaan.

Epämukavien kokemusten välttäminen ja ennalta arvioiminen on hyvin tärkeää erityisesti kurssin alussa, jotta nuorten kokemus purjehduksesta säilyy positiivisena ja heidän kiinnostuksensa ja halunsa purjehdukseen opetteluun säilyy omatoimisen purjehduksen oppimiseen asti. Purjehdus koettelee aikuisen ja nuoren välistä luottamusta. Nuoren on

pystyttävä luottamaan siihen, että aikuinen opettaa ja ohjaa turvallisesti eli niin, että nuori saa onnistumisen kokemuksia uudesta toiminnasta. Seikkailukasvatuksen periaatteiden mukaisesti seikkailun on aina pohjauduttava vapaaehtoisuuteen ja omaan valintaan (Telemäki & Bowles 2001, 26). Mielestäni kuitenkin liian varovaiseksi ei kannata ryhtyä, koska pienet epäonnistumiset ruokkivat nuorta yrittämään uudelleen ja selviytymään paremmin.

Päivän loppukeskustelussa nuorten kommentti päivästä kuului: ”kivaa oli”. Mielestäni nuorten oli vaikea eritellä kokemuksiaan. Nuorten palaute päivästä pitää varmasti sisällää monenlaista, mutta sitä on vaikea lähteä tulkitsemaan ilman nuoria. Yksi nuorista kertoi, ettei jollan laidalla istuminen purjehtiessa ollutkaan niin pelottavaa kuin hän oli kuvitellut. Nuoret toivat esille, että käännösten tekeminen itsenäisesti oli parasta päivässä. Vapaus toimia itsenäisesti rakentaa nuorten voimaantumista (Siitonen 1999, 61). Nuorista alkoi vähitellen näkyä kiinnostus purjehdusta kohtaan esimerkiksi siinä, että yksi heistä oli kiinnostunut kilpailumahdollisuuksista purjehduksessa. Vaikka nuoret eivät eritelleetkään omia kokemuksiaan syvemmin havaintojeni ja tuntumani mukaan, he olisivat sanoneet kovaan ääneen, jos tekeminen ei miellyttäisi heitä tai se olisi läpikotaisin tylsää ja ennalta arvattavaa. Voisikin siis olettaa, että nuorten palaute ”oli kivaa” kuvaa sitä, että nuoret kokivat tekemisen mielekkääksi ja merkitykselliseksi sekä jaksoivat nähdä vaivaa uusien asioiden opettelemisen eteen?

Kolmantena kurssipäivänä purjehduksellisena tavoitteena oli saada lisää varmuutta käännösten tekemiseen ja suoraan kulkemiseen. Uusien taitojen avulla oltaisiin taas lähempänä vapaata purjehdusta. Kaksi nuorista innostui ajatuksesta, että he saisivat omat jollat päivän ajaksi. Tällaisella järjestelyllä nuoret saivat paljon purjehdusaikaa.

Ohjaamisessa oli kiinnitettävä huomiota nuorten eritahtiseen edistymiseen. Haasteita asetti yhden nuoren hitaampi oppiminen ja se, että hän tarvitsi muita enemmän aikaa asioiden harjoitteluun. Koska olin kurssin ainoa ohjaaja, minulla ei ollut täydellistä mahdollisuutta keskittyä hitaammin edistyvän nuoren opettamiseen. Oli otettava huomioon myös kaksi muuta nuorta. Eritahtinen edistyminen oli haastavaa myös siinä mielessä, että samanaikaisesti, kun ohjasin yhdelle nuorelle edellistä harjoitusta, oli minun annettava kahdelle muulle nuorelle jo seuraavaan harjoitukseen liittyviä ohjeita. Mielestäni tässä on yhtymäkohtia Telemäen (1998a, 57–58), Phippsin ja Swiderskin (1990, 223–

225), Teschnerin ja Wolterin (1990, 276–277) sekä Priestin (1990, 212) ajatusten pohjalta laadittujen ohjaajan ominaisuuksiin sisältyvän joustavuuden ja organisoimisen kanssa. Haasteita asetti myös se, että opetettava toiminta oli koko ajan liikkeessä. Jollat liikkuvat koko ajan eteenpäin, vaikka nuoret eivät olisikaan osanneet ohjata jollaa. Oli siis osattava asemoitua ohjausveneellä siten, että kaikki nuoret olisivat lähellä ja pääsivät auttamaan heitä mahdollisen hätätilanteen sattuessa. Tässä yhdistelmässä se, että kaikki nuoret eivät hallitse venettä samantasoisesti, tuo haasteita ohjausveneellä asettumiseen entisestään ja vaatii Telemäen (1998a, 57–58), Phippsin ja Swiderskin (1990, 223–225), Teschnerin ja Wolterin (1990, 276–277) sekä Priestin (1990, 212) mukaista ennakkointia ja turvallisuuden huomiointia ohjaustilanteessa.

Yhdellä nuorista oli keskittymisvaikeuksia päivän alusta asti. Nuori sai puomista ikävästi päähänsä ja säikähti puomin osumaa, mistä hän hätäntyi entisestään. Heti kolahduksen tapahduttua otin nuoren jollassa ihan kiinni ohjausveneeseen ja aloitin tilanteen läpikäymisen nuoren kanssa. Nuori oli kuitenkin niin hädissään tilanteesta, ettei pystynyt olemaan jollassa hetkeäkään vaan pyrki kumiveneeseen ”turvaan”. Nuoren istuessa turvallisesti kumiveneessä käsitelin asiaa nuoren kanssa. Nuori oli tapahtuneen jälkeen kovin vaisu ja äreä ja vastasi hyvin lyhytsanaisesti kysymyksiini. Selitin nuorelle useaan otteeseen tapahtumakulkua ja tapahtuman syitä ja kehotin nuorta kokeilemaan purjehdusta vielä samana päivänä uudestaan.

Oman toiminnan arviointi tällaisissa tilanteissa on hyvin tärkeää. Mietin annoinko nuorelle epäselviä ohjeita tai liikaa vastuuta, jolloin pääsi syntymään nuorta selvästi säikäyttänyt tilanne. Samaan aikaan minun oli koko ajan oltava tietoinen toisen purjehtijan tilanteesta. Pohdin myös, vaikuttiko nuoren heikentyneeseen keskittymiskykyyn biologisten vanhempien läsnäolo rannalla. Olin huomaavinani jo ennen vesille lähtöä rannassa nuoren toiminnassa ja keskittymisessä muutoksia aikaisempiin päiviin verrattuna. Kun olin käsitellyt asian nuoren kanssa kumiveneessä ja käyttänyt motivointitaitojani ehdottamalla nuorelle mahdollisuutta kokeilla purjehdusta uudelleen myöhemmin, annoin nuorelle aikaa sulatella tapahtumia ja rauhoittua. Ja niinpä hiukan ennen lounastauolle siirtymistä nuori halusi kokeilla kääntymistä kumiveneen vieressä. Käännös sujui loistavasti, ja nuori oli selvästi iloinen onnistumisestaan. Nuori sai paljon kehuja onnistuneesta käännöksestä. Hän hihkaisi minulle saadessaan vauhtia tuulen puuskasta, ja näytti siltä, että purjehdus oli nuoresta sillä hetkellä mukavaa. Minulle jäi kuva, että

nuori sai epäonnistumisen jälkeen onnistumisen kokemuksen. Myönteisillä tunnekokemuksilla nähdään olevan yhteyksiä itsetunnon vahvistumisen kanssa (Siitonen 1999, 68–69).

Lounastauon jälkeen annoin nuorille mahdollisuuden esittää toivomuksia siitä, mitä vesillä tehtäisiin seuraavaksi. Nuoren toivomuksesta järjestettiin pienimuotoinen kilpailu, johon osallistui kaksi nuorta. Kukin vuorollaan nuoret purjehtivat vesille poijuista rakennettua rataa pitkin kaksi kierrosta niin, että samalla otettiin aikaa heidän purjehduksestaan. Kierroksen jälkeen nuorten aikoja vertailtiin keskenään ja valittiin nopein purjehtija. Molemmat nuoret voittivat kilpailun vuorotellen.

Kokonaisuudessaan tuntui siltä, että kolmantena päivänä nuorten kanssa juttelu alkoi olla jo melko luonnollista. Tavoittelemani luottamuksen rakentaminen oli tuottanut tulosta. Nuoret nostivat itsekkin esille puheenaiheita ja esittivät muutamia kysymyksiä myös purjehdukseen liittyen. Yksi nuorista kyseli tulevista harjoituksista, ja hän oli halukas kokeilemaan seuraavaa harjoitetta jo etukäteen. Nuoren kiinnostus tulevia harjoituksia kohtaan osoittaa mielestäni sen, että toiminta, tässä tapauksessa purjehdus, on nuorelle mielekästä ja kiinnostavaa. Tämä näkyi siinä, että kyseinen nuori otti asian oma-aloitteisesti puheeksi, vaikka hän muuten otti hyvin vähän asioita esille minun kanssani omatoimisesti.

Päivän aikana nuoret kertoivat kertyneistä kokemuksistaan jo melko itsenäisesti. Yksi nuori kertoi kilpailemisen olleen kivaa ja olevansa itse hyvin kilpailuhenkinen. Hän sanoi myös, että oli mukavaa, kun molemmat nuoret olivat voittaneet kilpailussa. Myös nuori, joka oli saanut puomista päähänsä ja kokeillut purjehtimista vasta hetken päästä uudestaan, sanoi purjehtimisen olevan kivaa. Tämän epäilisin johtuvan, siitä, että nuori oli onnistunut käännöksen tekemisessä yrittäessään sitä myöhemmin uudestaan. Loppukeskustelussa nuoria oli vaikea saada kertomaan kokemuksistaan muutakin kuin ”oli kivaa”. Yksi nuorista toi esille, että päivä olisi ollut mukavampi, jos jolla olisi mennyt kovempaa. Loppukeskustelussa nuoret tuntuivat jo ajattelevan muita asioita, ja päivän kokemusten läpikäymiseen ei riittänyt keskittymiskykyä tai mielenkiintoa.

Neljäntenä päivänä purjehduksellisena tavoitteena oli uuteen tuulensuuntaan (sivuvastainen) purjehtimisen opettelu sekä uuden asian opettelu ohjaamisessa. Nuoret joutuivat

harjoituksessa keskittymään pitkiä aikoja pelkästään omaan tekemiseensä, jotta he pääsivät uudessa tuulensuunnassa haluttuun määränpäähän. Tullessamme pois vesiltä lounastauolle nuorten oli pakko opetella uuteen suuntaan purjehtimista, koska vesiltä ei päässyt pois muulla tavoin. Nuoret jaksoivat keskittyä tekemiseensä, ja uuteen suuntaan purjehtiminen onnistui hienosti. Jälkeenpäin yksi nuorista kommentoi harjoituksen olleen kärsivällisyyttä koetteleva. Koko ajan oli keskityttävä omaan tekemiseen eikä voinut huidella miten sattuu. Lisäksi puomi tuli koko ajan päähän, jos nuori ei ollut tarkkana oikean suunnan kanssa.

Eräs nuorista ei halunnut osallistua iltapäivänharjoituksiin vaan istui kumiveneessä ja seurasi muiden harjoittelua. Nuori sanoi, että purjehdus oli ollut hurjaa, kun puomi tuli koko ajan päähän. Nuoren ikävät kokemukset puomin saamisesta päähän vaikuttivat paljon nuoren purjehdusintoon, mikä on mielestäni tietenkin ihan ymmärrettävää. Nuori toi esille, että hänen mielestään mukavinta oli tehdä käännöksiä yksin ja omaloitteisesti. Ehkä tämä oli nuoren mielestä parasta siksi, että hän oli onnistunut käännöksissä edellisenä päivänä hyvin ja koki niissä hallitsevansa venettä ja osaavansa toimia itsenäisesti. Purjehdukseen näyttäisi vahvasti liittyvän vapaus toimia itsenäisesti. Koko päivän nuoren keskittyminen oli vaikeaa ja hyvin lyhytkestoista. Mielestäni kärsimättömyyden takia myös purjehdus epäonnistui nuoren mielestä monessa kohtaa, eikä hän siksi halunnut enää loppupäivästä purjehtia. Sitä, oliko nuoren biologisten vanhempien läsnäololla edelleen vaikutusta nuoren keskittymiseen, on vaikea sanoa. Ainakin nuoren keskittyminen erosi muista päivistä, jolloin biologiset vanhemmat eivät olleet katsomassa toimintaa.

Yhtä nuorista ärsytti liian heikko tuuli, koska purjeen puomi tulee silloin helposti päähän. Nuorta hakenut aikuinen kertoi, että nuori on innoissaan kurssista ja että nuori oli puhunut myös isolla veneellä purjehtimisesta innostuneesti. Pohdin paljon kurssin aikana, johtuuko nuorten innostus ylipäätään uudesta, vauhdikkaasta ja haasteellisesta tekemisestä vai onko purjehduksessa jotain erityistä. Vertasin purjehdusta muihin seikkailukasvatuksessa käytettyihin lajeihin. Olisiko mikä tahansa vauhdikas ja haasteellinen seikkailu näkynyt nuorissa innostuksena ja kiinnostuksena? Mielestäni nuorten innostuksen voi nähdä johtuvan purjehdukseen hyvin olennaisesti kuuluvan vapauden ja itsenäisen toimimisen mahdollisuudesta. Siitosen (1999, 61) mukaan vapaus ja itsenäisyyden kokeminen ovat avainasemassa sisäisen voimantunteen saavuttamisessa prosessin

alusta alkaen. Toimintavapauteen liittyy vapaus kokeilla omia siipiään, mikä taas on sidoksissa rohkeuteen kokeilla vapaasti omia ideoita oman näkemyksen pohjalta. Oman toiminnan kontrolli tukee itseluottamusta ja vahvistaa sisäistä voimantunnetta. (Siitonen 1999, 63–64.) Voisiko nuoren innostus kuitenkin johtua vain ylipäättään uuden oppimisesta ja erilaisesta tekemisestä?

Mielestäni neljäntenä päivänä nuoret alkoivat ryhmäytyä. Omasta mielestäni olin onnistunut käyttämään Telemäen (1998a, 57–58), Phippsin ja Swiderskin (1990, 223–225), Teschnerin ja Wolterin (1990, 276–277) sekä Priestin (1990, 212) hyvän ohjaajan taidoksi laskettavaa ryhmänmuodostuksen taitoa. Ryhmäytyminen näkyi nuorten keskinäisenä keskustelunaan toiminnan ohessa sekä vapautuneempana olemisena. Keskustelun aiheet eivät yleensä kuitenkaan liittyneet purjehdukseen. Kurssin suunnitteluvaiheessa odotuksena oli, että lounastauoilla nuoret keskustelisivat avoimesti purjehduskokemuksistaan. Siksi annoin nuorille tilaa vapaaseen keskusteluun, koska tätä kautta yritin saada aineistoa työhöni. Tällaista keskustelua ei kurssin aikana kuitenkaan käyty, vaan nuoret juttelivat yleisistä aiheista.

Lounastauolla jokainen nuori kirjoitti purjehduskokemuksistaan. Kysymykset (ks. liite 4) esitettiin nuorille niin, että he saivat vastata niihin kirjallisesti, jos heidän olisi siten helpompi eritellä omia kokemuksiaan purjehduksesta. Nuorten mielestä purjehdus oli kivaa. Yksi koki oppineensa kääntymään veneellä ja laittamaan esineitä veneeseen kiinni. Toinen kirjoitti, että purjehtiminen on helpompaa kuin hän aluksi kuvitteli, vaikka siinä on haasteitakin. Kolmas nuorista kirjoitti seuraavasti:

kokonaisuudessaan purjehdus on tosi kivaa, jos tuulee, mutta jos ei tuule siihen menettää hermot, koska puomi liikkuu koko ajan edes takaisin ja siihen lyö päänsä.

Nuorten kokemukset purjehduksesta ovat mielestäni selvästi seikkailukasvatuksen prosessiin kuuluvia kokemuksia. Toiminnassa on haastetta, ja se on mukavaa, koska myös jotain siitä jo osataan ennestään. Vaikka nuorten kommentit ovatkin suppeat, voi niistä mielestäni todeta, että purjehduskurssilla tapahtui jotain sellaista, joka nähdään sisäisen voimantunteen rakentumisen prosessissa tärkeänä.

Viidentenä päivänä, ensimmäisen viikon viimeisenä päivänä, oli myös vuorossa uuden purjehdustaidon opettelu (toinen käänнос). Lisäksi päivään kuului uimaretki kumiveineellä uimarannalle ja jäätelöiden syönti venesatamassa. Erityisesti yksi nuorista oli todella innoissaan uimarekkestä ja tulevasta jäätelön syönnistä ja tuntuikin, että nämä olivat hänelle purjehdusta tärkeämpiä asioita. Kaksi nuorista oppi uuden taidon, ja he harjoittelivat sitä menestyksekkäästi. Mukana kulkivat jatkuvasti myös edellisen päivän harjoitteet. Kolmas nuorista harjoitteli niitä asioita, jotka vaativat hänen kohdallaan vielä harjoittelua ennen uuteen taitoon siirtymistä. Ohjaaminen tapahtui edelleen kunkin nuoren tarpeista lähtien. Jos nuoren purjehtiminen onnistui ilman suurempia hankaluuksia, annoin hänelle mahdollisuus oppia uusia asioita itse kokeilemalla. Nuoren ja minun välille syntynyt luottamus näkyy nuorelle annettuna toimintavapautena ja vastuuna. Mahdollisuus ottaa etäisyyttä nuoresta merkitsee ohjaamisprosessin onnistumista sekä seikkailukasvatuksen ohjaajalle asetettujen tavoitteiden vähitellen tapahtuvaa täyttymistä.

Päivän päätöskeskustelussa kukin nuorista totesi lyhytsanaisesti, että viikko oli ollut mukava ja että maanantaina nähtäisiin uudelleen. Nuorten lyhytsanaisuus päivän päätteeksi jäi mietityttämään. Odotinko liikoja? Mitä minä odotin nuorten kertovan? Seikkailukasvatuksen sisältöä ja tavoitteita sisältävää kuviota (kuvio 1) tarkastellessa voidaan nähdä, että purjehdukseen on ainakin teorian tasolla sisältynyt sellaisia haasteita, joista olisi mahdollista syntyä onnistumisen kokemuksia. Niiden avulla itsetunto kasvaa ja minäkuva selkiytyy. Kuvion mukainen toiminnallisuus esiintyi kurssilla purjehduksen toiminnallisuutena, luonto esiintyi lähinnä veden ja tuulen elementteinä. Voidaan olettaa, että uuden oppimiseen on liittynyt jännitystä. Sekä lisäksi olen pyrkinyt luomaan nuorille turvallisen olon kurssilla.

Ensimmäisen viikon yhteenvetona voin todeta, että oli erittäin hyvä, että kurssi kesti kaksi viikkoa. Ensimmäisen viikon jälkeen nuoret olivat vielä melko ujoja ja vähäpuheisia. Yritin luoda viimeiselle päivälle viikon kokoavan tilanteen, jossa olisimme käyneet läpi nuorten kokemuksia ja elämyksiä. Nuorten oma-aloitteisuus keskustelussa oli hyvin vähäistä ja keskustelu liittyi muuhun kuin purjehdukseen. Nuoret ovat näyttäneet purjehtiessaan keskittyneiltä ja kiinnostuneilta ja ovat osoittaneet sen myös purjehdukseen liittyvillä lisäkysymyksillä, kuten kysymyksillä purjehduskilpailuista ja purjehduksen harrastamisesta. Ihmettelin kuitenkin miksi nuoret eivät kertoneen kokemuksistaan

muuta kuin sen, että purjehdus oli ollut mukavaa. Nuorten kanssa oli vaikea saada keskustelua aikaan pohtimalla esimerkiksi, minkälaista vastuuta tai vapautta purjehdukseen sisältyy tai millaisia onnistumisia nuoret ovat kokeneet sen parissa. Nuoret vastailivat vain suoriin kysymyksiin. Tietenkin kertoo jostakin, että nuoret eivät juuri kommentoineet purjehdusta jälkeenpäin. Voisiko olettaa, että purjehdukseen ei liittynyt mitään niin suurta, että nuoret olisivat kokeneet tarpeelliseksi ilmaista tuntemuksiaan melko vieraiden ihmisten seurassa? Varsinkin, jos nuoret ovat tottuneet siihen, etteivät heidän tuntemuksensa ja kokemuksensa kiinnosta aikuisia. Vielä tässä vaiheessa saatoin vain toivoa, että nuoret olisivat tuottaneet jotakin aineistoa heidän kanssaan työskenteleville aikuisille. Ensimmäisestä viikosta jäi odottavainen mieli kurssin toista viikkoa kohtaan, koska silloin päästäisiin itse asiaan, eli vapaaseen purjehtimiseen.

Seuraavaan kuvioon 6 olen kerännyt ensimmäisen viikon aikana nuorten toiminnassa ja puheessa esiintyneet voimaantumisen prosessiin liitettävät kokemukset ja seikkailukasvatukselliset kokemukset ja elämykset. Lisäksi kuviossa näkyy mitä ohjaajan ominaisuuksia minun on ollut käytettävä ensimmäisen viikon aikana. Kuvioista huomaa, että nuorten kokemukseen on liittynyt vapaus, itsenäisyyden kokemuksissa. Vaikka nuoret eivät itse tuottaneetkaan vastuusta mitään, koen, että se esiintyi ensimmäisen viikon toiminnassa. Annoin vastuuta nuorille siirtymällä ohjaajan roolissani heistä etäämmälle. Ohjaajan ominaisuuksista luottamuksen rakentamisen taito, turvallisuuden huomioinnin taito, ennakointi- sekä motivointitaidot olivat ensimmäisellä viikolla ahkerassa käytössä.

KUVIO 6. Ensimmäisen viikon aikana seikkailukasvatuksellisista kokemuksista ja elämyksistä, voimaantumisesta ja ohjaamisesta esille tulleita asioita

4.2 Vauhtia ja vapautta kauempana rannasta

Kuudes päivä, toisen viikon ensimmäinen päivä, alkoi pienessä tihkusateessa. Edellisviikkoa huonompi sää tuntui vaikuttavan nuorten innostukseen, vaikka kukaan ei suoraan sanonut, että sade haittaisi purjehdusta. Kuudennen päivän purjehdusharjoituksena oli kaikkien tähän mennessä opittujen taitojen kertaaminen ja syventäminen. Kokonaan uusia purjehdustaitoja ei enää tulisi, vaan keskityttäisiin aikaisemmin opitun kertaamiseen ja syventämiseen. Jokaisen nuoren kohdalla keskityttiin hänelle hankaluuksia aiheuttavien taitojen parantamiseen. Koko toiminnan tavoitteena olivat kuitenkin jälleen nuorten onnistumisen kokemukset.

Yksi nuorista sai purjehdittavakseen isomman jollan. Aluksi nuori näytti hieman jännittyneeltä uuden veneen kyydissä. Loppujen lopuksi nuori näytti kuitenkin nauttivan isommalla jollalla purjehtimisesta kovemman vauhdin takia. Nuorelle esitettyjen kysymysten perusteella nuori piti isommalla jollalla purjehtimisesta, koska jolla oli tilavampi

ja se kulki kovempaa. Nuori, jonka kanssa keskityimme pidemmän aikaa perustaitojen opetteluun, kertoi kuudentena kurssipäivänä innostuneena, että hänen purjehduksensa oli mennyt hyvin ja että purjehtiminen oli kivaa. Kyseisen nuoren purjehdus näytti rennolta, eikä nuori enää pelännyt puomia niin paljon kuin ensimmäisellä viikolla. Nuoren kokemus purjehduksesta positiivisena asiana vaikutti hänen koko olemukseensa purjehduksessa. Rentoutuneemman olemuksen myötä nuori luultavasti pystyi myös paremmin keskittymään purjehdukseen, ja siksi purjehtiminen sujui hyvin.

Päivän toisella purjehduskerralla kaksi nuorista halusi kokeilla ehdottamaani leikkiä, jossa kerättiin veteen heitettyjä kelluvia esineitä, joiden perusteella sai pisteitä. Yksi nuorista totesi olevansa hyvin kilpailuhenkinen, ja hänen toiminnastaan näki, että hyvien pisteiden saaminen oli tärkeää. Nuori keräsi suurimman osan esineistä. Kaksi nuorista raportoi minulle heti, jos heidän jollansa meni heistä liian hiljaa. He näyttivät myös tylsistyvän nopeasti, jos purjehdus ei ollut tarpeeksi vauhdikasta. Sillä välin, kun kaksi nuorista purjehti omilla tahoillaan, kolmas nuorista istui ohjausveneen kyydissä.

Kerroin nuorille, että viikon viimeisenä päivänä heidän olisi tarkoitus keksiä yhdessä joku konkreettinen asia, jolla he näyttävät, mitä he ovat tältä purjehduskurssilta saaneet. Nuoret nyökkäilivät. Nuorten hidas lämpeneminen keskustelulle kurssin aikana ja suppeat vastaukset tuottivat minulle todella ajatustyötä, kuinka saisin nuorista enemmän palautetta irti. Olisiko jokapäiväinen samoihin kysymyksiin vastaaminen tai selkeän päiväkirjan kirjoittaminen auttanut nuoria tuomaan esille enemmän kokemuksiaan myös kurssin alkupäivinä? Entäpä jos nuoret olisivat innostuneet piirtämisestä tai kirjoittamisesta, jolloin he olisivat sen avulla voineet seikkaperäisemmin ilmaista tunteuksiaan ja olotilojaan purjehduksen aikana tai sen jälkeen.

Seitsemäntenä päivänä ohjelmassa oli matkapurjehdusta kauempana rannasta. Nuoret saivat purjehtia aikaisempia päiviä vapaammin. Kauempana rannasta tuuli oli voimakkaampi. Näytti siltä, että kaikki nuoret nauttivat kovemmasta vauhdista ja vapaudesta. He kertoivat, että oli ollut hauskaa pitää jalkaa varmuuden vuoksi roikkumaremmen alla samalla, kun istui laidalla. Yksi nuorista kertoi kaivanneensa vielä lisää aaltoja. Telemäen (1998a, 41–42) mukaan seikkailukasvatuksen keskiössä on riskien kautta oppiminen. Hänen mukaansa ihminen etsii riskejä löytääkseen niiden avulla turvallisuuden.

Lounastauolla nuoret kirjoittivat toisen kerran paperille ajatuksia siitä, minkälaista purjehtiminen oli (ks. Liite 4). Kaikki nuoret kirjoittivat, että oli ollut mukavaa purjehtia vapaammin kaukana rannasta, koska jolla meni kovempaa ja oli enemmän aaltoja. Alla on katkelmia nuorten kirjoituksista.

zoomjollalla oli kiva mennä, koska se meni niin kovaa, vaikka se oli rankkaa. Ihan jees päivä :D.

tänään oli ehkä hauskin päivä, koska mentiin vähän kauemmaksi purjehtiin, niin se meni lujempaa, koska tuuli enemmän ja oli ihan kivat aallot välillä. Ja oli hauska nojata paljon laidan yli ja pitkää nopeeta suoraa, ja tuli ihan hyvä filis.

Tosi kivaa on ollut olen nauttinut purjehduksesta. Oli kivaa mennä kauas purjehtimaan, siellä meni tosi kovaa vene ja tuli enemmän aaltoja.

Nuorten kirjoittamat kokemukset tuovat esille purjehduksen seikkailukasvatuksellisuutta ja voimauttavia elementtejä. Hopkins ja Putnam (1993, 11–13) painottavat seikkailussa kokemusten merkitystä itsensä löytämisessä ja oppimisessa. Haasteelliset ja seikkailulliset toiminnot ja niistä nousevat positiiviset tunteet ovat perustana ihmisen kasvavalle minätietoisuudelle. Sisäinen ja ulkoinen turvallisuudentunteen kokeminen tukevat sisäistä voimantunnetta. Sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuudentunteeseen sisältyvät asioiden tuttuus ja sopivuus, joiden kautta kukin voi käyttää toimintavapauttaan luovasti ja rohkeasti. Kun ihminen pystyy kontrolloimaan toimintaansa ja muuttamaan sitä tilanteiden vaihtuessa, hänen itseluottamuksensa kasvaa. Sisäinen voimantunne kehittyy itseluottamuksesta. Sisäisen voimantunteen kasvaminen helpottaa vastuun ottamista omista tekemisistään. Vapaus on tärkeää sisäisen voimantunteen rakentumisen alkuvaiheista alkaen. (Siitonen 1999, 63–64.)

Ensimmäistä kertaa purjehduskurssin aikana tuli tunne, että nuoret olivat todella kokeneet jotain merkityksellistä. Nuorten kirjoitusten lukeminen toi varmuutta siitä, että kurssilla tulisivat esille purjehduksen seikkailukasvatukselliset piirteet sekä purjehdukseen sisältyvät voimauttavat kokemukset.

Kahdeksantena päivänä ohjelmassa oli matkaveneellä purjehtimista yhdessä erään nuoren työntekijän kanssa. Nuoret kokeilivat ison veneen ohjaamista ja sanoivat, että se tuntui erilaiselta kuin jollan ohjaaminen. Keskustelimme nuorten kanssa pienen ja ison veneen ohjaamisen samankaltaisuuksista. Nuoret liikkuivat veneessä varoen ja katsoivat tarkkaan, mihin astuivat. Näytti, että nuoret pitivät siitä, että veneessä oli enemmän tilaa kuin jollassa, ja yksi nuorista totesikin:

turvallisemman tuntuista kun on isompi vene ja tilaa enemmän.

Turvallisuudentunne on siis selkeästi hyvin oleellinen ja tärkeä osa-alue tuntemattomiin asioihin tutustuesssa ja niitä opetellessa. Seikkailuohjaajan yksi hyvin tärkeä osaamisalue on turvallisuus. Ohjaajan on oltava tietoinen turvallisuusriskeistä ja määräyksistä. (Telemäki 1998a, 57.) Turvalliseksi koetun ilmapiirissä on mahdollista tarkastella omaa oppimista, omia rajoja ja mahdollisuuksia sekä luottamuksen rakentamista. (Siitonen 1999, 68–69).

Päivän ohjelmaan kuului lisäksi jollalla purjehtimista. Jollilla purjehtiessa tuuli nousi kovaksi ja vesillä oli vaahtopäitä. Kaksi nuorista otti purjehdittavakseen oman jollan ja kolmas istui enimmäkseen kumiveneen kyydissä. Kolmaskin nuori halusi kokeilla kovemmassa kelissä purjehtimista. Ohjaajana minun oli arvioitava, ovatko nuoren taidot riittävät tällaisissa olosuhteissa purjehtimiseen. Olin vaikeassa tilanteessa, koska arvelin nuoren taitojen olevan vielä liian hatarat kyseiseen keliin. Samaan aikaan näin kuitenkin nuoren valtavan tarpeen saada olla yhtä hyvä ja edistynyt purjehtija kuin kaksi muuta nuorta. Punnitsin pitkään, päästääkö nuori purjehtimaan vai yrittääkö houkutella hänet kokeilemaan purjehdusta vasta rannempana, jossa tuuli oli rauhallisempi. Itsereflektoinnin avulla huomasin, että erityisesti nuoren kommentti ”kyllä mäkin osaan” sai minut antamaan periksi nuoren tahdolle. Annoin nuoren kokeilla purjehdusta kovassa kelissä, siten että oli itse koko ajan aivan vieressä.

Aluksi purjehdus sujui hyvin. Yhdessä käännöksessä kuitenkin tapahtui virhe, johon en ehtinyt tarpeeksi ajoissa puuttumaan. Nuorella oli purje liian kireällä ja vene kallistui käännöksessä äkillisesti. Nuori säikähti tätä ja halusi heti takaisin kumiveneeseen. Jälkeenpäin ajateltuna nuoren päästäminen purjehtimaan hänen taidoilleen sopimattomassa kelissä hänen mielikseen oli epäammattimaista. Ohjaajana minun on pystyttävä peruste-

lemaan päätökseni. Tässä tilanteessa perusteluna olisi ollut tietenkin turvallisuus, koska nuoren taidot eivät olleet vielä niin kehittyneet. Huomasin, että en halunnut myöntää nuorelle, että ajattelin hänen olevan huonompi kuin muut nuoret, aivan kuin hän itsekin ajatteli. Tämän vuoksi annoin nuoren kokeilla purjehdusta, vaikka tiedostin siihen liittyvät riskit. Halusin luoda nuorelle mahdollisuuden kokea samaa kuin muut nuoret. Toimintani oli vastuutonta, koska yhtä vahvaan kokemukseen purjehduksesta olisi tämän nuoren kohdalla voitu luultavasti päästä huomattavasti rauhallisemmassakin tuulella. Nyt omalla toiminnallani tuotin nuorelle epäonnistumisen kokemuksen sekä vaaransi rakentamani luottamuksellisen suhteen ja nuoren turvallisuuden tunteen, vaikka se on Telemäen (1998a, 57–58), Phippsin ja Swiderskin (1990, 223–225), Teschnerin ja Wolterin (1990, 276–277) sekä Priestin (1990, 212) hyvien ohjaajan ominaisuuksien vastaista. Selvisimme onneksi kuitenkin vähällä, ja tilanne saatiin selvitettyä nuoren kanssa.

Yksi nuorista kertoi päivän olleen mukavin tähän mennessä, koska hän ei ollut purjehtinut aikaisemmin yhtä kovassa tuulella ja aallokossa. Nuori oli iloinen siitä, että hän oli selvinnyt itse lähellä olleesta kaatumistilanteesta. Tässä kohtaa nuori sai ratkaistua tilanteen ja saavutti huippukokemuksen kuten Reldan (1995) toteaa (Pulkamo 2008, 497.) Nuori oli puhelias ja kertoi innoissaan, mitä kaikkea jännittävää vesillä oli tapahtunut ja kyseli mistä mikin asia johtui. Nuoren olemuksessa huomasi selvän eron; nuori oli jotenkin todella innoissaan vauhdista ja vapaudesta. Siitonen kertoo seuraavasti ”sisäisen voimantunteen saavuttaneista heijastuu *myönteisyys* ja *positiivinen lataus*, joka on yhteydessä hyväksyvään luottamukselliseen ilmapiiriin ja arvostuksen kokemiseen” (Siitonen 1999, 61). Hahnilaisen elämyspedagogiikan mukaan on olennaista, että ihmiset huomaavat selviävänsä vaikeista tehtävistä ja tilanteista, joihin he eivät olisi ennen kyenneet. Tämän tunteen myötä heissä herää eräänlainen suorittamisen intohimo, ja he haluavat kokea uudelleen kyseisen tunteen suoriutuessaan vaikeasta tehtävästä tai tilanteesta. (Bowles & Telemäki 2001.)

Myös toinen nuorista kertoi päivän olleen mukava ja kaukana purjehtimisen olevan paljon hausempaa kuin ratapurjehduksen. Nuoresta näki, että vapaus purjehtia miten haluaa kiehtoi häntä. Vesillä nuori näytti nauttivan siitä, että vesi roiskui veneeseen ja hän pääsi ”ottamaan aaltoja”. Nuorten kokemus vapaasta purjehduksesta vastasi mielestäni huippukokemusta. Selviytymisen kokemus kaatumisen hetkellä tai kovassa tuulella

purjehtimisen onnistuminen on varmasti jäänyt nuorten mieleen merkittävänä kokemuksena. Berryn (2011, 25) kuvaileman seikkailukasvatuksen ominaisuuksiin olennaisesti kuuluvan ristiriidan syntyminen aiheutti nuorelle selviytymisen kokemuksen. Myös Siitonen (1999, 68–69) on sitä mieltä, että itseluottamuksen vahvistumiseen sisältyy yllättävistä tilanteista selviäminen.

Vapaassa purjehduksessa toteutuva valinnan vapaus lisää nuoren mahdollisuuksia kokea huippukokemuksia purjehduksessa. Elämyspedagogiikka tavoittelee toiminnassa intensiteettiä, joka saattaa kestää vain silmänräpäyksen mutta muodostaa kokemuksen, joka painuu syvälle mieleen. Näitä kokemuksia kutsutaan huippukokemuksiksi, rajakokemuksiksi ja flowkokemuksiksi. (Telemäki 1998a, 41; Telemäki & Bowles 2001, 23.) Rajakokemukseen liittyy aina vastuuta ja haasteita, vaikka niitä ei niiden hetkellisyyden vuoksi voidakaan ennakoita. Csikszentmihaluin (1987, Telemäen & Bowlesin 2001, 23 mukaan) mukaan flowkokemukselle on tyypillistä rajojen ylittäminen. Rajakokemukset ovat jonkun asian kohokohtia. Jotta flowkokemuksen kokeminen voi tapahtua, on ihmisen tunnettava mahdollisuutensa vaikuttaa asioihin. Lisäksi tunne asioiden hallittavuudesta ja niiden välillä yhdistävänä tekijänä olemisesta vaikuttaa flowkokemuksen syntymiseen. Flowkokemuksia on mahdoton suunnitella, mutta ne edellyttävät riskin ottamista turvallisissa puitteissa. (Csikszentmihalyi 1987, Telemäki & Bowles 2001, 23 mukaan.)

Yhdeksäntenä päivänä satoi ja tuuli heikosti. Yksi nuorista ei päässyt osallistumaan päivään. Päivän purjehduksellisina harjoituksina olivat vapaa purjehdus ja lounaan jälkeen erilaiset leikit vesillä. Päivän yhdeksi tärkeäksi tavoitteeksi nousi onnistumisen kokemuksen mahdollistaminen nuorelle, joka koki edellisenä päivänä säikähdyttäneen tilanteen.

Nuori sai uusia onnistumisen kokemuksia päivän aikana. Hän hallitsi hyvin venettä kevyessä tuulessa ja jaksoi purjehtia pitkän aikaa ehtien saamaan varmuutta omaan toimintaansa jollassa. Siitosen (1999) mukaan sisäisen voimantunteen rakentumisessa tärkeä arvo on sekä vapauden että vastuun kokemisella. Halu yrittää parhaansa syntyy vapaaehtoisuudesta, vastuusta ja ilmapiiristä. (Siitonen 1999, 63–65.) Nuori vaikutti purjehduksen jälkeen hyväntuuliselta. Hyväntuulisuus näkyi nuorella puheliaisuutena ja iloisena naureskeluna. Nuoren purjehdus näytti rennolta ja mukavalta. Kun nuoren pur-

jehdus sujui hyvin, saatoin siirtyä ohjausveneeseen kanssa jo hieman kauemmaksi ja antaa nuorelle vapautta ja vastuuta purjehtimiseen.

Lounastauon jälkeen nuoret innostuivat frisbeen heittelystä ja seisaaltaan purjehtimisesta. Frisbeetä heiteltiin vuorotellen kumiveneestä jollaan ja jollasta kumiveneeseen tarkoituksena saada osuma toiseen veneeseen toisen välttellessä osumaa. Molemmat nuoret onnistuivat ohjamaan jollaa samalla, kun he keskittyivät frisbeen heittelyyn ja osumien välttelyyn. Samanaikainen keskittyminen sekä purjehdukseen että frisbeen heittelyyn haastaa nuorta jakamaan keskittymistään erilaisiin asioihin.

Päivän loppukeskustelussa toinen nuorista toi esille, että purjehtiminen kevyemmässä kelissä on tylsää, koska silloin ei ole paljon aaltoja eikä jolla liiku niin nopeasti. Nuori vertasi säätä edellisen päivän tuuliin ja sanoi edellisenä päivänä olleen kivempää. Nuori kuitenkin lisäsi:

no oli nyt ihan kivaa, kun heiteltiin palloa ja frisbeetä.

Omat havaintoni nuoresta olivat myös sen suuntaisia, että nuorta kyllästytti purjehtiminen kevyellä kelillä, kun edellisenä päivänä oli saanut kokea jotain todella huikeata. Voisi sanoa, että nuorelle tuli seikkailukasvatuksessa esiintyvä suorittamisen himo. Se näkyi nuorella nimenomaan haluna purjehtia uudestaan ja uudestaan tuulella, jolla vene liikkuu kovaa. Se näkyi myös siinä, että nuoret vertasivat muita purjehduskertoja sellaisiin purjehduskertoihin, jolloin oli saanut purjehtia vapaasti ja vene oli kulkenut kovaa.

Kokonaisuutena päivä oli onnistunut, vaikka toinen nuori olikin hiukan kärsimätön tuulen suhteen. Toisen nuoren onnistumisen kokemukset purjehduksesta olivat merkittäviä nuoren purjehdusinnon ja mukavuuden kannalta. Kun kurssi alkoi lähestyä loppuaan ja nuorten taidot olivat kehittyneet huomasti, mahdollistui nuoren ja luonnon yhteys. Nyqvist (1992, 56) ajattelee, että seikkailutoiminnassa ei ole ainoastaan kyse juuri tietyn tyyppisistä toiminnoista, vaan sen olemukseen kuuluvat myös ihmisten väliset suhteet ja luonnon ja ihmisen välinen suhde. Mielestäni tähän ajatukseen päästiin kyseisenä päivänä syventymään paremmin, koska purjehduksen toiminnot olivat alkaneet muuttua osittain automaatioiksi. Nuorelle jäi purjehduksen lomassa aikaa olla yhtä luonnon kanssa.

Kurssin lähestyessä loppuaan aloin ohjaajana olla aika etäinen nuorten purjehdusta ajatellen. Nuoret selvisivät purjehduksesta itsenäisesti, ja minun tehtäväni oli vain olla taustalla turvallisuuden takia. Seikkailukasvatuksen ohjaajan tavoitteena olikin tehdä itsensä tarpeettomaksi (Telemäki 1998a, 57–58). Kurssin toiseksi viimeisenä päivänä roolini ohjaajana alkoi olla jo melko tarpeeton. Seurasin nuorten purjehdusta kauempaa ja havainnoin nuorten ilmeitä, asenteita ja tunnetilaa.

Kymmenentenä päivänä, eli viimeisenä päivänä, mukana olivat taas kaikki nuoret. Päivä jakautui aamupäivän purjehdukseen ja iltapäivän jäätelöreissuun sekä loppukeskusteluun. Aamupäivän purjehdukseen sisältyi nuorten toivomuksesta sekä yhteistä heittelyleikkiä pallolla ja frisbeellä että vapaata purjehdusta. Yksi nuorista halusi erityisesti purjehtia vapaasti heittelyleikkiin osallistumisen sijaan. Nuoret harjoittelivat myös rannan läheisyydessä vielä edellispäivää enemmän seisaaltaan purjehtimista. Nuorten purjehduksessa näkyi jo varmuus ja nauttiminen. Kaikki nuoret olivat sitä mieltä, että vapaa purjehdus oli hauskaa, koska jolla meni kovempaa eikä tarvinnut pitää tiettyä suuntaa ja sai itse päättää miten ja minne purjehti. Nuoret saivat kurssin päätteeksi henkilökohtaisen todistuksen purjehduskurssin suorittamisesta (ks. liite 5).

Lounastauolla kysyin nuorilta, ajatteliko joku heistä, että voisi aloittaa purjehduksen harrastamisen. Kysymyksellä yritin selvittää nuorten mielipidettä purjehduksesta. Nuoret vastasivat seuraavasti:

jos olis uus tällanen kahden viikon kurssi, niin kyllä mä tulisin uudestaan.

vois vaikka alkaa harrastamaan jos ei olis ratsastusta ja sit jos kisais.

no alkoi vähän kyllästyttämään...kyllä futis on enemmän se mitä teen...tai siis en mä ehkä harrastamaan haluis alkaa mut sillon tällön vois kyl purjehtia.

Arvelisin nuorten vastausten kertovan siitä, että nuoria jo hiukan kyllästytti jokapäiväinen purjehdus. Seikkailukasvatuksen näkökulmasta purjehdus ei ilmeisesti enää sisältänyt niin paljon selviytymistä vaativia tilanteita, että nuorten mielenkiinto ja jaksaminen

asiaa kohtaan alkoi laantua. Kahden nuoren kommenteista näkee, että nuoret kaipaavat lisää jännitystä purjehdukseen, jotta he jaksaisivat alkaa harrastaa purjehdusta.

Kurssin viimeiset hetket käytettiin kurssin läpikäymiseen. Kävin läpi havaintojani nuorista ääneen ja kerroin, minkälaisena olin nähnyt heidän purjehduksensa. Kun kertosin havaintojani kurssin ensimmäisistä päivistä viimeiseen päivään asti, yksi nuorista naureskeli ujusti ensimmäisen päivän jännitystään jollassa olemisesta. Hetken päästä nuori kertoi innoissaan, että hänellä oli ollut todella kivaa, kun oli uskaltanut roikkua ja nojata veneen ulkopuolelle kovemmassa tuulessa kurssin seitsemäntenä päivänä. Toinen nuorista sanoi, että hänen kärsivällisyytensä oli ehkä vähän kasvanut, kun hän oli purjehtinut hiljaisessa tuulessa. Nuoren kokemus kärsivällisyyden kasvamisesta sisältyy Siitosen (1999, 62) käsitteeseen vastuusta. Vastuu velvoittaa pitkäjänteiseen työskentelyyn ja mahdollistaa kokemuksen saavutetuista päämääristä. (Siitonen 1999, 62.)

Nuorille esitettiin viisi palautekysymystä (ks. liite 4), joihin heidän piti miettiä vastauksia ryhmässä. Ryhmässä pohtimisesta tuli suunniteltu ryhmätoiminta. Nuoret olivat yhdessä sitä mieltä, että kurssilla parasta oli vapaa purjehdus reippaassa tuulessa ja aalloissa niin, että jolla kulki kovaa. Yksi nuorista lisäsi, että myös frisbeen heittelyt olivat kivoja. Toinen taas kertoi, että myös veneestä roikkuminen kovassa tuulessa oli hienoa. Kaikille nuorille jäi kurssista vahvasti mieleen purjeen puomi, josta jokainen heistä sai kurssin aikana ainakin kerran päähänsä. Kurssin huonoista puolista yksi nuori nosti esille ne päivät, jolloin oli tuullut heikosti ja jolla oli liikkunut hitaasti. Toisen mielestä huonoa oli vastatuuleen purjehtiminen, koska se oli niin hidasta ja oli hankala havaita tuulen pienet liikkeet. Kolmas nuori sanoi, että huonointa oli se, kun hän oli meinannut kaatua.

Kysymykseen, jolla yritettiin selvittää kurssin vaikuttavinta kokemusta, nuoret vastasivat tuuleen vaikuttaneen eniten. Kysymyksellä yritettiin saada vastausta nuorten kokemukseen purjehduksesta aikaisempaa laajemmin. Kysymyksen epäselvän esityksen vuoksi nuorten vastausta tästä ei voida käyttää. Nuorten kanssa muina päivinä käytyjen keskustelujen kautta arvelen nuorten vaikuttaneen eniten vapaan purjehduksen kokemuksista reippaassa tuulessa. Tällöin nuoret ovat olleet mahdollisesti oman mukavuusalueensa rajoilla ja joutuneet selviytymään eteen tulleista hankalista tilanteista. Ja kui-

tenkin selvittyään hankalista tilanteista nuoret ovat voittaneet itsensä, ja saaneet purjehduksesta huippukokemuksia.

Nuoret sanoivat, että kurssilta ei heidän mielestään puuttunut mitään. Voisikin ehkä olettaa, että nuoret eivät osanneet kuvitella, mitä kurssilla olisi voinut olla lisää. He kun eivät aikaisemmin ole purjehtineet tai olleet purjehduskurssilla. Yksi nuorista sanoi, että kurssilla oli liikaa ratapurjehdusta. Kokonaisuutena yksi nuorista sanoi hyvin positiiviseen sävyyn:

ihan hyvä kurssi.

Nuoret kirjoittivat kolmannen kerran paperille mietteitään kurssista ja vastasivat kysymyksiin (ks. liite 4).

Kysymykseen ”Mitä purjehdus on antanut sinulle?” nuoret vastasivat seuraavasti:

opetusta purjehtimiseen

hauskaa tekemistä kesälomalle, haasteita, purjehduksen taidon niin pienellä kuin isollakin veneellä

purjehduskurssi on opettanut purjehtimaan.

Huolimatta omista odotuksistani osoittaa kurssin aineistolla purjehduksen käyttökelpoisuus voimaantumisen välineenä, kurssin anti nuorille on hyvin voinut olla niin sanotusti vain hauska tekeminen kesälomalla. Nuoret ovat kuitenkin hauskan ja uuden tekemisen kautta voineet saada elämyksiä, joita heidän on vaikea eritellä. Myös nuorten osittainen kysymyksen kiertäminen tai sen syvemmän tarkoituksen ymmärtämättömyys vaikuttavat saaduissa vastauksissa. Voiko tästä tehdä sellaisen johtopäätöksen, että kahdelle nuorelle kurssin anti on ollut tekninen purjehduksen oppiminen? Samalla kun yksi nuorista on kokenut purjehduksessa muutakin kuin teknistä osaamista.

Kysymykseen ” Minkälaista purjehdus on ollut asteikolla 4–10, perustelu? ” nuoret vastasivat seuraavasti:

purjehdus on ollut 8

9, muuten kymppi, mutta kun puomi on ollut niin itsepäinen, että siihen lyö silloin tällöin pänsä, vaikka sitä on oppinutkin varomaan enemmän

7, optimistijollalla oli tylsä mennä, mutta zoomilla oli ihan kivaa, vaikka siinä kastui aika paljon. Purjehdus vaikutti ihan kivalta harrastukselta varsinkin jos siinä kisaisi.

Nuorten arvosanat purjehduksesta osoittavat toiminnan olleen vähintäänkin tyydyttävää. Erityisesti yhden nuoren arviosta voi huomata, että vauhdilla oli merkitystä siihen, oliko purjehtiminen hauskaa. Voisin arvella, että nuori kaipaa purjehdukseen lisää haasteita, koska hän näkee purjehduksen mahdollisena mukavana harrastuksena, jos siinä voi osallistua kilpailuihin. Korkeimman arvosanan antaneen nuoren arvioista voisi päätellä, että nuori piti purjehdusta tarpeeksi haastavana ja mukavana harrastuksena itselleen.

Kysymykseen ” Oletko saanut purjehduksesta onnistumisen kokemuksia? Minkälaisia? ” nuoret vastasivat seuraavasti:

olen saanut ja se on tuntunut että osaan jotakin

Olen! Tunnen osaavani purjehtia säässä kuin säässä pienemmillä ja isommillakin purjeveneillä. Kokonaisuus: kivaa on ollut ja tulee olemaan ”Jos tuulee riittävästi”.

Oli kivaa kun tajusi voivansa nojata veneen ulkopuolelle vastaan kovassa tuulessa, eikä vene kaatunut. Oli myös kiva oppia muitakin asioita ja onnistua tekemissään asioissa.

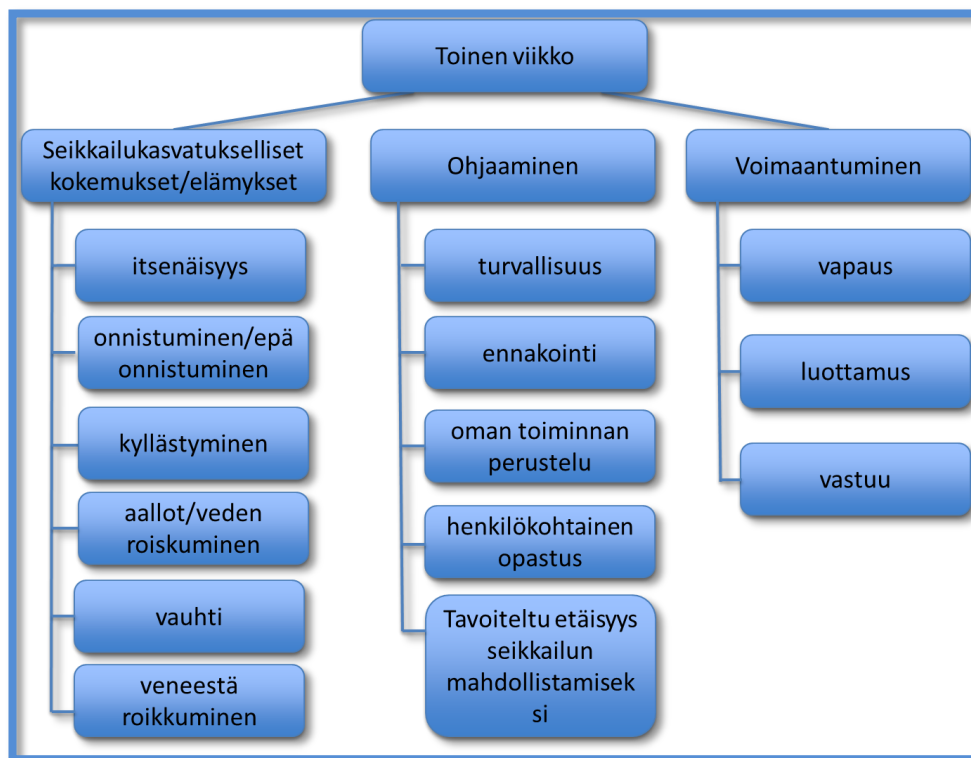
Kolmannen kysymyksen vastauksissa näkyi selvästi, että nuoret ovat saaneet purjehduksetsa onnistumisen kokemuksia ja sitä kautta voidaan sanoa sisäinen voimantunteenkin vahvistuneen. Antikaisen (1995) mukaan voidaan olettaa, että oppimiskokemusten kautta tapahtuu valtautumista. Hän ei kuitenkaan halua väittää, että kaikilla oppimiskokemuksilla olisi valtauttava merkitys. (Antikainen 1995, 201.) Antikaisen valtautumisella tarkoitetaan Siitosen (1999) käyttämää voimaantumista. Kurssin suunnittelussa oli hyvin tärkeänä pyrkimys, että nuoret saisivat purjehduksesta oppimiskokemuksia, joita voitaisiin kutsua myös huippukokemuksiksi. Nämä voidaan nähdä merkityksellisinä myöhemmän ajattelun kannalta. Vaikka huippukokemuksia ei pysty ennalta suunnittelemaan, minulla oli suuri pyrkimys toteuttaa purjehduskurssi siten, että nuoret kokisivat purjehduksessa voimaantumista.

Ohjaustapani kurssin viimeisenä päivänä oli hyvin etäinen suhteessa nuoriin. Vetäydyin toiminnasta tietoisesti entistä enemmän tarkkailijan rooliin ja seurasin nuoria sekä psyykkisesti että fyysisesti kauempaa. Seikkailukasvatuksen ohjaajan tärkeimpänä tehtävänä mainittiin itsensä tarpeettomaksi tekeminen. Viimeisenä päivänä purjehduksen aikana tavoite täyttyi hyvin. Antamalla nuorille tilaa omaan toimintaan annoin vastuun toiminnasta heille ja arvostin heidän osaamistaan. Tällöin Siitosen (1999) mukaan ihminen uskaltautuu ennakkoluulottomasti uusiin luoviin ratkaisuihin todellisen vastuun mukaisesti. Toisaalta ihmisellä, joka on saavuttanut sisäisen voimantunteen, on halu yrittää parhaansa ja ottaa vastuu yhteisön toisten jäsenten hyvinvoinnista käyttämällä rohkeasti ja luottavaisesti omaa toimintavapauttansa. (Siitonen 1999, 61).

Toisen viikon yhteenvetona voisi todeta, että kurssin pituutena kaksi intensiivistä viikkoa purjehdusta oli aineiston hankinnan kannalta erittäin tärkeää. Nuorten kokemukset purjehduksesta tulivat toisella viikolla ensimmäistä viikkoa selvemmin esille nuorten itsensä kertomina. Nuoret kertoivat nauttineensa vesillä olosta taitojen kartuttua niin, että meidän oli mahdollisuus toteuttaa monena päivänä vapaata purjehdusta. Kurssin viimeisenä päivänä käydyssä loppukeskustelussa nuorista välittyi hyvin positiivinen tunnelma purjehduskurssista. Vähitellen nuorille antamani suurempi vastuu purjehtimisesta näytti kasvattavan nuorten halua yrittää parhaansa. Pystyin antamaan nuorille enemmän ja enemmän vastuuta, koska olimme rakentaneet hyvän luottamuksellisen suhteen välillemme. Nuorten kommenteista näkynyt kyllästyminen jokapäiväiseen purjehdukseen, johtuu mielestäni hyvin intensiivisestä kurssin toteutuksesta. Purjehdus-

kurssin ohjaamisessa toteutui tavoitteeksi asetettu ohjaajan etäinen osallistuminen seikkailuun.

Seuraavassa kuviossa 7 esittelen toisen viikon aikana esille nouseet ohjaajan ominaisuudet, voimaantumisen osa-alueet sekä nuorten seikkailukasvatukselliset elämykset. Kuviosta näkee nuorten kokemusten liittyneen vapaaseen purjehdukseen, jossa on mahdollistunut veneestä roikkuminen, veden roiskuminen ja vauhdin kokeminen. Ohjaamisessa uusia asioita oli oman toiminnan perustelu turvallisuuden toteutumiseksi sekä tavoitellun etäisen aseman toteutuminen. Voimaantumisesta esiintyivät kaikki samat kohdat kuin ensimmäiselläkin viikolla.

KUVIO 7. Toisen viikon aikana seikkailukasvatuksellisista kokemuksista ja elämyksistä, voimaantumisesta ja ohjaamisesta esille tulleita asioita

4.3 Kurssin jälkitunnelmia työntekijöiltä

Kurssin jälkeen lähetin nuorten kanssa töitä tekeville aikuisille sähköpostitse kysymyksiä kurssiin liittyen (ks. liite 6). Tarkoituksena oli kerätä työntekijöiden mielipide kurssin annista nuorille. Kaikki työntekijät vastasivat kyselyyn. Kysymyksiin oli tarkoitus saada vastaus nimenomaan aikuisten näkökulmasta ja työntekijän havainnoista nuoresta kurssin aikana. Kaksi kolmesta oli kysymyksiä miettiessään kuitenkin jutellut nuoren kanssa vielä kurssista ja vastannut osaan kysymyksistä sen perusteella, mitä nuori oli sillä hetkellä kysyttäessä vastannut. Työntekijöiden nuorilta saamat vastaukset esiintyvät tekstissä.

Yleisesti ottaen kaikki työntekijät vastasivat, että kurssi on mahdollisesti lisännyt nuorten itseluottamusta ja kykyä selvitä yksin uusista ja yllättävistä tilanteista. Eräs työntekijä eritteli nuoren itseluottamuksen kasvua seuraavasti:

tuntuu kuin nuori olisi kasvanut himpun verran ja että oman toiminnan arviointi olisi orastavasti lisääntynyt.

Työntekijöiden vastausten perusteella kurssin antina olivat itseluottamus ja varmuus sekä tilaisuus tutustua toisiin aikuisiin ja nuoriin. Yhden työntekijän vastauksesta käy ilmi, että kurssin huippukohta nuorelle oli hyvässä tuulessa nopeasti purjehtiminen. Muut työntekijät vastasivat, että nuorten mielestä kurssin huippukohta oli sen loppuminen. Työntekijöiden mukaan purjehduskurssin tuomat vapaus, vastuu ja luottamus näytettyivät nuorissa kurssin aikana ja kurssin jälkeen. Voimaantumisen elementit näyttäytyivät nuorissa heidän kykyä sitoutua käymään kurssilla, huolehtia itsenäisesti omista kurssille tarvittavista tavaroista. Lisäksi nuorten kulkeminen pitkiäkin matkoja kurssin takia, oli työntekijöiden mukaan osoitus nuoren kokeneesta vastuusta, vapaudesta ja luottamuksesta. Siitosen (1999, 63–64) mukaan sisäisen voimantunteen vahvistumisen seurauksena toimintaan sitoudutaan eli siirrytään vastuun ottamiseen ja oman parhaansa yrittämiseen. Kaksi työntekijää kirjoitti nuorten voimaantumisesta seuraavasti:

nuori oli hyvin tyytyväisen ja ylpeän oloinen kun hänellä oli joku tieto ja taito mitä muille nuorilla ei ole.

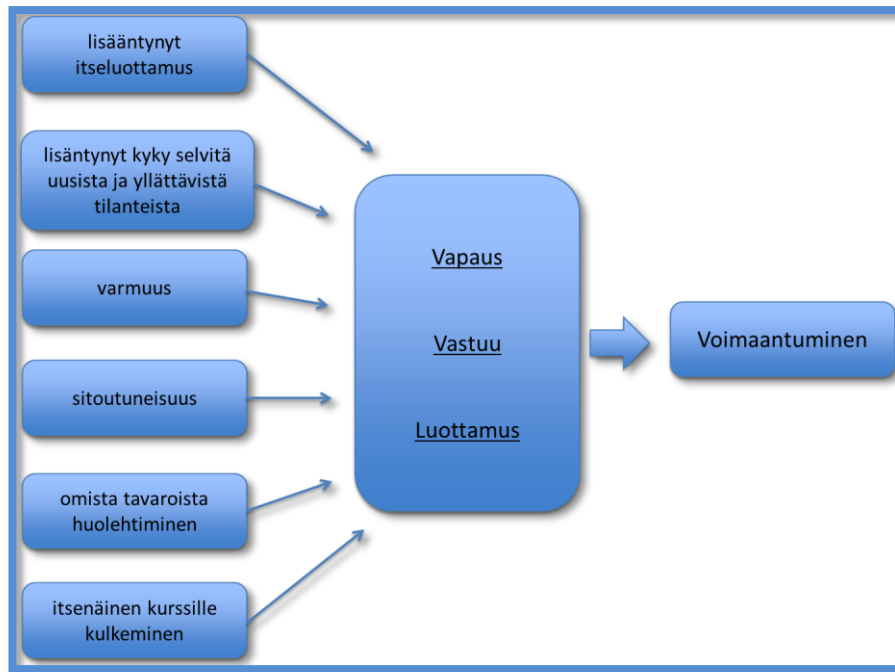
luottamuksen kasvun näkee kotona siinä, että nuori pystyy olemaan yksin kotona muutaman tunnin ilman, että menee paniikkiin ja pelkää.

Työntekijöiden mukaan nuoret kokivat purjehduksen eri tavoilla. Yksi nuorista oli pitänyt purjehtimisesta kovasti eikä kokenut purjehdusta vaikeaksi tai pelottavaksi. Nuori oli työntekijän mukaan kurssilla mielellään eikä kokenut huonoa säätäkään haittana. Toinen nuorista koki purjehduksen haastavaksi, kun täytyi keskittyä peräsimeen ja puomiin samaan aikaan. Työntekijä kirjoitti, että nuori selvisi kurssista, mutta nuoreen ei syttynyt purjehduskipinää. Kolmas nuori oli työntekijän kysyessä vastannut ”ihan jees”, mutta nuori oli kuitenkin kertonut työntekijälle ettei näe purjehduksessa hohtoa. Toisaalta nuori oli kuitenkin kertonut työntekijälle pitävänsä hyvänä asiana sitä, että oli oppinut purjehtimaan.

Työntekijöiden vastausten perusteella kurssi näkyi nuorissa erilailla. Yhdessä nuorista kurssi ei juurikaan näkynyt ulospäin, koska nuori oli hiljainen ja kertoi omista asioistaan vain kysyttäessä. Hän ei keskustellut aikuisten kanssa mielellään, ellei se ollut hänen etunsa mukaista. Kyseinen nuori hoiti kurssille kulkemiset kuitenkin hyvin eikä protestoinut kurssille lähtemistä, mikä työntekijän mukaan oli jo sinällään hyvä asia. Toisessa nuoressa kurssi oli näkynyt aluksi jännityksenä, mutta heti ensimmäisen kerran jälkeen innostuksena. Työntekijän mukaan oli hyvä, että nuori tuli kurssille ilman entuudestaan tuttuja ihmisiä. Kurssilla nuori sai rauhassa keskittyä olennaiseen ja sai kurssista irti myös jotakin henkilökohtaista. Kolmas nuori innostui työntekijän mukaan kurssista alkankeuden jälkeen, mutta puolella välissä kurssia motivaatio laski, koska nuori alkoi verrata itseään muihin kurssilaisiin ja huomasi olevansa huonompi kuin toiset. Työntekijä mainitsi myös, että puomin osuma jännitti nuorta niin, että hän pelkäsi puomin osuvan häneen uudelleen, mikä sekin työntekijän mukaan laski motivaatiota.

Seuraavassa kuviossa 8 esitän mitkä asiat ovat työntekijöiden mukaan vaikuttaneet nuorten mahdolliseen voimaantumiseen. Työntekijöiden esille nostamien asioiden voidaan nähdä sisältyvän voimaantumisen keskeisiin sisältöihin kuten vapaus, vastuu ja luottamus. Lisääntyneen itseluottamuksen ja sitoutuneisuuden voidaan nähdä liittyvän hyvin vahvasti voimaantumisprosessiin.

KUVIO 8. Yhteenveto työntekijöiden antamista vastauksista koskien purjehduskurssin antia nuorille

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Hopkinsin ja Putnamin (1993, 11–13) mukaan seikkailukasvatuksellisen toiminnan tulisi olla sellaista, että siitä saa kokemuksia, jotka kasvattavat itseluottamusta. Aineisto perusteella voin sanoa, että purjehduskurssi sisälsi sellaista toimintaa, joka mahdollisesti vaikutti nuorten kasvaneeseen itseluottamukseen ja kykyyn selviytyä yksin uusista ja yllättävistä tilanteista.

Purjehduskurssin aikana kerätyt nuorten purjehduskokemukset ja kurssin jälkeen kerätyt työntekijöille lähetetyt kyselyt osoittavat, että purjehduskurssi on voinut tuottaa nuorille voimaantumisen kokemuksia sekä lisännyt nuorten kykyä selvitä yksin uusista ja yllättävistä tilanteista. Erityisesti työntekijöiden vastaukset nuorten kasvaneesta itsetunnosta ja viittaavat siihen, että purjehduskokemukset ovat olleet nuorille merkityksellisiä. Tietenkään ei voida varmuudella sanoa, että nuorissa tapahtunut muutos itseluottamuksen kasvussa johtuisi ainoastaan purjehduskurssista. Nuorten elämässä on saattanut kurssin aikana tapahtua jotain muuta merkityksellistä, mikä on vaikuttanut nuoren itsetunnon kehittymiseen. Mielestäni kuitenkin se, että yksi työntekijöistä mainitsi nuoren oppineen kulkemaan yksin linja-autolla pitkän matkan ja pystyvän olemaan kotona yksin pidempiä aikoja kuin ennen ilman paniikkiin joutumista, kertoo nuorella tapahtuneesta merkittävästä muutoksesta. Purjehduskurssi on voinut olla nuorille tilaisuus opetella itsenäisempää kulkemista ja osallistumista. Esimerkiksi yksi työntekijä kertoi, että nuoren oli hyvä oppia osallistumaan ennestään tuntemattomien aikuisten ja nuorten toimintaan ilman ystävän tai perheenjäsenen tukea.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykseen *Millaista purjehdus oli nuorten kokemana?* sain yleiseksi vastaukseksi kivaa, hauskaa ja mukavaa. Nuoret kertoivat purjehduksen olevan mukavaa tai hauskaa silloin kun he saivat purjehtia itsenäisesti ja kun tuuli oli sellainen, että jolla kulki kovaa. Nuoria havainneena uskallan sanoa, että erityisesti se, että jolla kulki lujaa vauhtia, ja aiheutti samalla erilaisia uusia tilanteita, joista nuoren oli kyettävä selviytymään itsenäisesti, oli nuorille merkityksellistä.

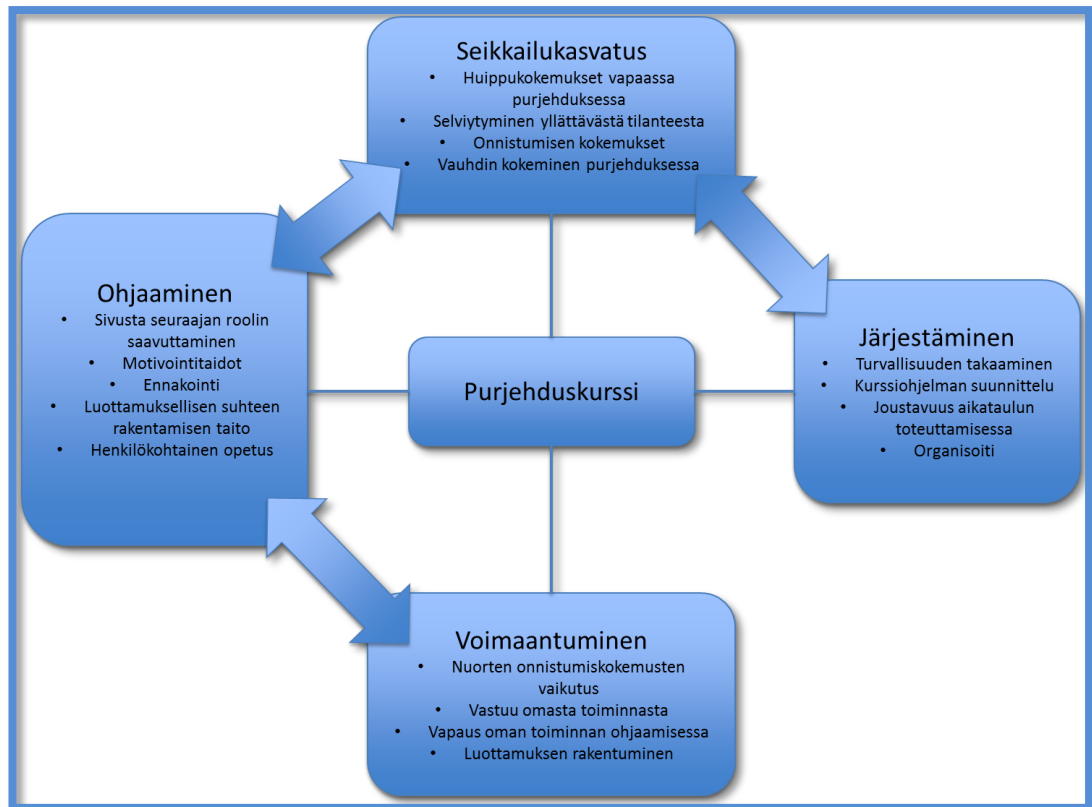
Tutkimuskysymykseeni *Minkälaiset ohjaajan ominaisuudet mahdollistavat purjehduskurssin järjestämisen ja seikkailun toteutumisen?* sain vastaukseksi, että purjehduskurs-

sin järjestämisessä ohjaajan kyky rakentaa osallistujiin luottamuksellinen suhde on erittäin tärkeä. Telemäen (1998a, 57–58), Phippsin ja Swiderskin (1990, 223–225), Teschnerin ja Wolterin (1990, 276–277) sekä Priestin (1990, 212) ajatusten perusteella hahmotelluista ohjaajan ominaisuuksista tärkeimmiksi purjehduskurssin järjestämisessä nousivat ennakoiti- sekä motivointitaidot. Ohjaajalla on merkittävä rooli nuoren turvallisuuden takaamisessa sekä seikkailun mahdollistamisessa. Ohjaajan ammattitaitoisen ja lajitietoisen suunnittelun kautta voidaan järjestää purjehduskurssi, jossa nuoret oppivat purjehduksen alkeet turvallisesti. Ohjaajan rooli seikkailun mahdollistamisessa täytyisi Telemäen (1998a, 57–58) mukaan olla liikkeessä ja pyrkiä pääsemään etäälle nuorten seikkailusta. Ohjaajan on tarkoitus mahdollistaa nuorten seikkailu, mutta ohjaajan ei ole tarvitse osallistua seikkailuun itse. Ohjaajan pysytellessä taka-alalla turvallisuuden takaajana nuoret pääsevät täysivaltaisiksi seikkailunsa kokijoiksi (Telemäki 1998a, 57–58).

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykseen *Minkälaiset näkymät tutkimus antaa purjehduksen käyttämiselle voimaantumisen välineenä lastensuojelussa?* sain vastaukseksi, että purjehdusta voitaisiin käyttää voimaantumisen välineenä lastensuojelussa. Aikaisempien tutkimusten perusteella on jo todettu, että seikkailukasvatuksella on saatu hyviä tuloksia aikaan lasten ja nuorten itseluottamuksen kasvussa. Opinnäytetyöhöni kuuluneen purjehduskurssin perusteella uskallan väittää, että purjehduksen systemaattisesta käytöstä voimaantumisen välineenä lastensuojelussa voitaisiin saada aikaan hyviä tuloksia.

Sanoisin, että purjehduskurssilla esiintyi Linnossuon (2007, 204) määritelmän mukaista seikkailukasvatusta, sillä nuoret saivat kokemuksia ja elämyksiä purjehduksen kautta. Nuorten kertomusten ja tekemiäni havaintojen perusteella huomasin, että nuoret kokivat kurssilla sitä jotain, joka aiheuttaa Karppisen (2005, 25) mukaan positiivista muutosta ihmisen tunteissa, ajattelussa ja toiminnassa. Tämän olivat huomanneet myös nuorten kanssa työskentelevät aikuiset, koska he kertoivat nuorten oma-aloitteisuuden ja itseluottamuksen muuttuneen positiivisesti.

Seuraavassa kuviossa 9 esitän yhteenvedona purjehduskurssin tulokset. Kuviossa on eritelty aineistosta esille tulleet asiat seikkailukasvatuksessa, ohjaamisessa, voimaantumisen ja kurssin järjestämisessä.

KUVIO 9. Seikkailukasvatuksellisen purjehduskurssin tulokset

Purjehdus on konkreettisuudessaan mainio keino päästä opettelemaan tässä hetkessä elämistä, koska koko ajan on keskityttävä esimerkiksi siihen, mitä juuri nyt tapahtuu, mistä tulee, minne veneen keula osoittaa ja missä muut veneet ovat. Purjehduksesta saatavat taidot ja se tunne, että pystyn hallitsemaan venettäni ja saan itse päättää veneeni suunnan, on kokonaisuudessaan prosessi, jossa ihminen voi parantaa elämäntaitojensa taitoja. Tunne siitä, että itse voi vaikuttaa omiin tekemisiinsä, on erittäin tärkeä. Purjehduksessa alkeet opittuaan nuorille pääsee juuri tälle tasolle, jossa hän voi ja saa itse määrittellä päämääränsä, kunhan ottaa olosuhteet huomioon. Purjehduksessa vaadittava moneen asiaan samanaikaisesti keskittyminen, voi olla joillekin nuorille hyvä. Heidän on mahdollisesti helpompaa suoriutua tehtävästään, kun koko ajan on kiinnitettävä huomiota omaan tekemiseen eikä ole mahdollisuuksia miettiä mitään muuta. Toisaalta joillekin nuorille purjehdus voi olla hankalaa tai haasteellista juuri sen takia, että on keskityttävä niin moneen asiaan samaan aikaan. Ohjaajan merkitys onkin ratkaiseva, kun hän kertoo, miten edetään asia kerrallaan.

Opinnäytetyössäni seikkailukasvatuksen sisältö, tavoitteet ja tarkoitus ovat tulleet selville. Käsitteiden hahmottaminen ja aukikirjoittaminen oli hankalaa, koska oli vaikea löytää yhtä selkeää määritelmää millekään opinnäytetyössä esiintyvälle käsitteelle. Seikkailukasvatuksen käsitteiden selvittämisen jälkeen olen hyvin tietoinen siitä, että seikkailukasvatus on kasvatusta, johon sisältyy seikkailu, jolla on tavoitteet ja päämäärät. Päämäärien ja tavoitteiden asettelu on ohjaaja- ja ryhmäkohtaista. Riippuen ohjaajan seikkailukasvatuksellisista lähtökohdista hän perustelee toimintansa hyvin erilaisilla. Seikkailukasvatus antaa mahdollisuuden määrittellä seikkailussa tehdyt päätökset ja päätelmät hyvin monesta suunnasta. Joku perustelee toimintaansa ratkaisukeskeisesti, ja toinen taas pohjaa päätöksensä oppimisteorioihin. Seikkailukasvatukseen tutustuessani löysin monia hyviä suuntauksia, joilla voin perustella seikkailukasvatuksen vaikutukset. Jotta ei sorruta toteuttamaan seikkailua vain seikkailun vuoksi, on tärkeää pystyä perustelemaan toiminta jollakin ja selittämään muille, miksi joihinkin tiettyihin seikkailuihin on päädytty.

5.1 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyössä tulisi arvioida työn luotettavuutta. Luotettavuutta mitataan reliabeliudella ja validiudella, pohtimalla tutkimuksen tulosten toistettavuutta ja tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mihin se on tarkoitettu. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää työn tarkka raportointi. (Vilkkä 2007, 226–227.)

Tämän opinnäytetyön tulokset ovat toistettavuuden kannalta luotettavat, koska nuorten subjektiivisten kokemusten oikeellisuuden mittaaminen ei ole mahdollista. Uudessa samanlaisessa tutkimuksessa voitaisiin siis saada samanlaisia tuloksia. Tutkimusmenetelmien kannalta työn luotettavuus ei kuitenkaan ole ilmiselvää. Työssä käytetyn työn tekijöille lähetetyn kyselyn osittainen väärinymmärtäminen toi aineistoon sellaista materiaalia, jota ei voida luotettavasti analysoida. Lisäksi yhden nuorille esitetyn kysymyksen väärinymmärtäminen johti olennaisen aineiston suppeuteen. Vaikka opinnäytetyön luotettavuus kärisikin epäonnistuneesta ohjeistuksesta ja kysymyksenasettelusta, voidaan opinnäytetyötä mielestäni pitää kuitenkin hyvänä ja luotettavana kuvauksena purjehduskurssin järjestämisestä seikkailukasvatuksellisesti. Purjehduskurssin järjestä-

minen oli suuri osa opinnäytetyöprosessia, ja sen kuvaaminen laivoista, vaikkakin hyvin vakuuttavista, tuloksista huolimatta onnistui mielestäni hyvin.

Tutkimusta tehtäessä on hyvä pysähtyä pohtimaan myös tutkimuksen eettisyyttä. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 125) näkevät eettisyyden pohtimisen erityisen tärkeänä silloin kun tutkimuksen aineisto kerätään luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa ja tutkimuksella pyritään nostamaan esille tutkittavien näkökulma ja ääni. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkijan on kerrottava tutkimukseen osallistujille muun muassa heidän asema ja oikeudet. Tutkijan kuuluu keskustella tutkimukseen osallistujien kanssa aineiston säilyttämiseen liittyvistä kysymyksistä. Tutkimuksen hyvä raportointi osoittaa myös tutkijan eettisyyttä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 133.)

Olen pyrkinyt koko opinnäytetyö prosessin ajan hyvään eettiseen työskentelyyn. Painotin jo osallistujien etsintävaiheessa heidän tulevaa anonymiteettiä. Kaikki kurssille osallistuneet nuoret tulivat kurssille vapaaehtoisesti ja kerroin heille tarkasti tutkimuksen etenemisestä. Kaikki kurssilla kerätty materiaali hävitetään heti opinnäytetyön valmistuttua. Kurssilla otettujen valokuvien käyttäminen raportoinnissa tai opinnäytetyön esityksessä ei ollut mahdollista, koska kuvien käyttämiseen ei ollut lupaa.

Olen pyrkinyt raportin kirjoittamisessa rehellisyyteen ja tarkkaan kuvaukseen. Olen kuvannut opinnäytetyössäni myös ne kohdat, joissa epäonnistuin ohjaajana. Työn läpinäkyvyydellä haluan korostaa sitä, että opinnäytetyö on prosessi, jossa tapahtuu jatkuvaa oppimista. Olen kertonut rehellisesti aineiston keräämisessä tehdyistä virheistä, koska haluan korostaa sitä, että olen huomannut tekemäni virheet ja todennäköisesti seuraavassa mahdollisessa tutkimuksessani en tee samoja virheitä enää uudelleen.

Opinnäytetyöni tehtävän pääpaino pysyi koko prosessin ajan samana. Alkuperäisen tehtävän lisäksi huomasin kuitenkin, että voisin laajentaa tehtävääni tarkastella myös ohjaamista purjehduskurssilla. Niinpä prosessin loppuvaiheessa lisäsin tutkimuskysymykseksi *Minkälaiset ohjaajan ominaisuudet mahdollistavat purjehduskurssin järjestämisen ja seikkailun toteutumisen?* Sain vastauksen kaikkiin kolmeen tutkimuskysymykseen ja opinnäytetyön tehtävä on toteutunut, joten pidän opinnäytetyötä onnistuneena ja tavoitteensa saavuttaneena.

5.2 Opinnäytetyöprosessin arviointi

Opinnäytetyöprosessi on ollut pitkä ja mielenkiintoinen. Opinnäytetyön alkuperäisestä ideasta valmiiseen työhön saattaminen on ollut haastava, antoisa ja kärsivällisyyttä kasvattava prosessi. Opinnäytetyön teon jaksottuminen syksylle 2011, kesälle 2012 sekä syksylle 2012 on mahdollistanut prosessin aikana toivotun asioiden hautumisen. Kurssin toteuttaminen kesällä 2012 ja aineiston aukikirjoittaminen syksyllä 2012 vaativat hyvät muistiinpanot kurssin ajalta. Seikkailukasvatuksen, ohjaamisen ja voimaantumisen käsitteihin perehtyminen on kasvattanut tietoisuutta kaiken toiminnan merkityksestä. Opinnäytetyöprosessin alusta asti halusin tehdä toiminnallisen opinnäytetyön. Halusin toteuttaa jotain toimintaa. Purjehduksen valikoituminen opinnäytetyöhöni sisältyväksi toiminnaksi oli mukava asia. Purjehduksen haasteellisuus ja toiminnallisuus sopivat mielestäni hyvin opinnäytetyön toiminnalliseksi osuudeksi.

Aineiston kerääminen ja sen analysointi oli ehkä työni haasteellisin osuus. Nuorten seikkaperäisten kokemusten kerääminen osoittautui oletettua vaikeammaksi tehtäväksi. Pohdin purjehduskurssin aikana paljon erilaisia keinoja, joiden avulla olisin saanut nuorista irti purjehduskokemusten seikkaperäisempää kuvailemista. Erilaisten luovien menetelmien kautta voitaisiin saada paremmin esiin nuorten kokemuksia ja elämyksiä purjehduksesta. Heräsi myös kysymyksiä siitä, mihin kohtaan päivästä minun olisi kannattanut ottaa aikaa kokemusten jakamiselle ja purkamiselle. Pohdin paljon mitkä saattavat olla niitä syitä, joiden vuoksi nuorten oli vaikea kuvailla kokemuksiaan. Nuorten keskustelusta olisi voinut saada vielä seikkaperäisempää aineistoa, jos nuorilla olisi ollut päivittäin selkeä teema, jota heidän olisi täytynyt analysoida päivän aikana itsenäisesti ja esittää lounastauolla havainnot yhteisessä keskustelussa.

Kurssin aikana päädyin jo epäilemään purjehduksen yleispätevää voimaannuttavaa voimaa, koska mieleeni juolahti seuraava kysymys: pidänpö liian itsestänselvänä purjehduksen voimaannuttavia kokemuksia vapauden tunteesta ja oman toiminnan välittömästä palautteesta, koska olen harrastanut purjehdusta monta vuotta? Se, olisiko opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa suunnittelemani päiväkirjan kirjoittaminen antanut enemmän aineistoa nuorten kokemuksista ja ajatuksista, on hyvä kysymys. Päädyin päiväkirjan hylkäämiseen, koska arvelin, että se voisi olla nuorille hyvin teennäinen tapa ilmaista kurssin antia. Jälkeenpäin olisin kuitenkin kiinnostunut toteuttamaan joskus vastaa-

vanlaisen kurssin siten, että nuoret kirjoittaisivat päiväkirjaa kurssista. Nuoret voisivat liittää päiväkirjan väliin piirustuksia tai jotain muuta, mikä heidän mielestään liittyy aiheeseen.

Pohdin myös oliko sillä vaikutusta nuorten hiljaisuuteen, että olin kovin kiinnostunut heidän kokemuksistaan, tunteistaan ja ajatuksistaan. Hämmensinkö nuoria jatkuvilla kysymyksilläni? Pohdin, saattoiko sillä olla vaikutusta nuorten vähäiseen puheen avulla tuotettuun aineistoon, että jos nuoret eivät ole tottuneet erittelemään tunteitaan aikaisemmin. Olen tyytyväinen siihen, että olin valinnut aineistonkeruumenetelmiksi useamman keruumenetelmän, koska omien havaintojeni perusteella sain hyvää aineistoa työhöni.

Kurssin aikana minua pohditutti useasti, mikä tekee purjehduksesta erityisen lajin seikkailukasvatuksellisessa toiminnassa. Olisivatko nuorten kokemukset kurssista olleet samanlaisia, jos kyseessä olisi ollut esimerkiksi melontakurssi? Johtuiko nuorten innostus uudesta tekemisestä ylipäänsä vai nimenomaan purjehduksesta? Perehtyminen seikkailukasvatuksen näkemyksiin lajeista, joita voidaan käyttää seikkailukasvatuksessa, osoitti, että purjehduksessa on paljon elementtejä, joiden avulla voi tapahtua voimaantumista. Tarkempaa ja erityisesti purjehduksen olemusta seikkailukasvatuksessa selvittävää tietoa voisi saada järjestämällä purjehduskurssin uudestaan samoille nuorille. Vaihtoehtoisesti voitaisiin jatkaa nuorten kanssa purjehdusharrastusta pidemmän aikaa lyhyempinä jaksoina peruskurssin jälkeen. Kahden viikon intensiivinen purjehduskurssi saattoi väsyttää nuoret niin henkisesti kuin fyysisestikin, jolloin heidän oli enää loppukurssista vaikea arvioida, mikä kurssin anti oli tai minkälaisena he kokivat purjehduksen. Kun kysyin, halusivatko nuoret alkaa harrastaa purjehdusta kurssin jälkeen, yksi nuorista vastasi, että ehkä ihan vaan silloin tällöin. Yhtenä ylös kirjaamattomana haaveenani kurssin suhteen oli se, että nuoret saisivat purjehduksesta kipinän ja voisivat myöhemminkin elämässään, esimerkiksi aikuisina, aloittaa purjehdusharrastuksen esimerkiksi retkeilymielessä. Ehkä nuori, joka sanoi voivansa purjehtia silloin tällöin, aloittaa purjehduksen esimerkiksi aikuisiässä.

Jäin pohtimaan olisivatko nuoret pystyneet pohtimaan purjehduskurssin antia syvällisemmin, jos he olisivat käyneet purjehtimassa vielä kerran kuukauden päästä kurssin loppumisesta. Purjehduksen jälkeen nuorten kanssa olisi voitu keskustella purjehdukses-

ta tai haastatella heitä purjehduksen annista. Tällöin nuoret olisivat voineet muistaa paremmin, mitkä asiat olivat purjehduksessa tärkeitä ja mistä asioista tuli hyvä mieli. Mieleeni jäi kytemään ajatus opinnäytetyöstä irrallisen purjehduskokeilun järjestämisestä kurssille osallistuneiden nuorten kanssa esimerkiksi ensi kesänä. Minua kiinnostaisi tietää, kuinka nuoret sen jälkeen erittelisivät kokemustaan purjehduksesta.

Oman ammatillisen kasvuni kannalta opinnäytetyölläni oli merkitystä. Vaikka kurssin järjestäminen olikin ennestään tuttua, toi seikkailukasvatus siihen paljon asioita, joita en ilman kirjallisuuteen perehtymistä olisi osannut nimetä. Erityisen hyvä esimerkki tästä on ohjaajan merkitys voimaantumiskokemusten saavuttamisessa. Se, että ohjaaja onnistuu tekemään itsensä tarpeettomaksi, antaa nuorille suuremman voimaantumisen mahdollisuuden. Mielestäni onnistuin ohjaamaan kurssia siten, että oma roolini muuttui kurssin aikana lopulta vain sivusta havainnoivaksi. Kurssin eteneminen suunnitelmaa nopeammin antoi suunniteltua enemmän tilaa vapaalle purjehdukselle. Jälkikäteen arviotuna vapaan purjehduksen suuri määrä oli erittäin hyvä asia. Itse asiassa se oli yksi tärkeimmistä syistä siihen, miksi työssä saatiin tuloksia siitä, että purjehdus on voimaannuttavaa.

Opinnäytetyöllä pyrittiin esittämään monentasoisia merkityksiä, kuten yksilön, yhteisön ja yhteiskunnalliset merkitykset. Tämän opinnäytetyön yksilöä koskevat merkitykset kohdistuivat purjehduskurssille osallistuneisiin nuoriin sekä oman ammatillisen kasvuni prosessiin. Yhteisöä koskevat merkitykset näkyivät kurssille osallistuneiden nuorten perheyhteisöissä. Nuorten kokemusten myötä nuorten oleminen heidän omassa yhteisössään muuttuu, jolloin vaikutus koskee koko yhteisöä. Purjehduskurssilta saadut voimaantumisen kokemukset, joiden kautta nuoren ajatukset saavat uusia suuntia, vaikuttavat pidemmällä aikavälillä siten myös yhteisöissä, joihin nuoret kuuluvat. Sosiaalipedagogisen seikkailukasvatuksen perimmäisenä tarkoituksena on saada aikaan muutoksia yhteisöissä ja yhteiskunnassa nuorten henkilökohtaisten kokemusten avulla (Karppinen 2005, 25; Hämäläinen 1998, 164).

Yhteiskunnallisena merkityksenä tässä työssä nähdään nuorten kokemusten vaikutukset pidemmällä aikavälillä, jolloin nuoret tulevat enemmän osaksi yhteiskuntaa. Purjehduskurssin kokemuksista nuoret voivat saada sellaisia merkityksiä elämälleen, joilla voi olla kauaskantoisia positiivisia vaikutuksia.

Opinnäytetyöstä on tarkoitus yrittää julkaista artikkeli sekä lastensuojelun että purjehduksen piirissä säännöllisesti ilmestyvässä lehdessä sekä mahdollisesti myös ammattijärjestö Talentian lehdessä. Artikkelin julkaisulla on tarkoitus nostaa esille purjehduksen mahdollisuudet lastensuojelutyössä sekä purjehduksen sosiaalinen ja kuntouttava elementti osana purjehduksen harrastus- ja kilpailukenttää. Lisäksi artikkelin julkaisu vahvistaisi mahdollisuuksia saada ihmiset tietoiseksi kirjallisuudesta purjehduksen voimauttavista elementeistä.

LÄHTEET

- Antikainen, A. 1998. Kasvatus, elämänkulku ja yhteiskunta. 1. painos. Porvoo: WSOY.
- Berry M. 2011. Planning Adventure Education. Fail to Prepare, Prepare to Fail. Teoksessa Berry, M & Hodgson, C. (edited by). 2011. Adventure Education. An Introduction. Abingdon, Oxon: Routledge Taylor & Francis Group. 24–45.
- Bowles, S. & Telemäki, M. 2001. Seikkailukasvatuksen teoria ja käytäntö osa I. Kajaani: Kajaanin opettajankoulutusyksikkö.
- Haapasalo, J. 1992. Seikkailun psykologiaa. Vuorikiipeilyä ja varkauksia. Teoksessa Cavén, S. (toim). 1992. Seikkailun mahdollisuus. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus ry, 9–22.
- Heikkilä, J. & Heikkilä-Laakso, K. 1997. Innovatiivisuutta etsimässä. Irtiottoa keskin-kertaisuudesta. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisusarja B:57.
- Heikkinen, H. L. T. 2007. Toimintatutkimuksen lähtökohdat. Teoksessa Heikkinen, H. L.T., Rovio, E & Syrjälä, L (toim). 2007. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 2.tark. painos. Helsinki: Kansanvalistusseura, 16–38.
- Heinonen, O. 1995. Löytöretki seikkailuun. Teoksessa Aaltonen, T. (toim.) Seikkailuohjaajan käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 10–15.
- Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hopkins, D & Putman, R. 1993. Personal Growth Through Adventure. London: David Fulton Publishers.
- Hämäläinen, J. 1998. Seikkailu- ja elämyspedagoginen orientaatio sosiaalipedagogisessa ajattelussa ja toiminnassa. Teoksessa Lehtonen, T. (toim.) 1998. Elämän seikkailu. Näkökulma elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin Suomessa. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 149–167.
- Joensuu, J-P. 1992. Ajatuksia seikkailusta. Teoksessa Cavén, S. (toim). 1992. Seikkailun mahdollisuus. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus ry, 5–8.
- Juntunen, S. 2010. ”Mereltä voimaa” Yhteisöllinen purjehdus osana päihdekuntoutusta. Sosiaalialan koulutusohjelma. Tampereen Ammattikorkeakoulu. Tampere. Opinnäyte-työ.
- Karppinen, J. A. 2005. Seikkailullinen vuosi haastavassa luokassa. Etnografinen toimintatutkimus seikkailu- ja elämyspedagogiikasta. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja.
- Latomaa, T. & Karppinen, S. J.A. 2010. Elämys, kokemus – teoriaa ja käytäntöä. Teoksessa Latomaa, T. & Karppinen, S. J. A. (toim.) 2010. Seikkaillen elämyksiä II. Elämyksen käsittehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 9–19.

Linnossuo, O. 2007. Seikkailukokemusten vaikuttavuuden tutkimus. Teoksessa Karppinen, J. A. & Latomaa, T. (toim). 2007. Seikkailun elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 201–223.

Mortlock, C. 2000. *The Adventure alternative*. England: Cicera Press Police Square Milnthorpe Cumbria.

Niemi, M. 2006. Elämys- ja seikkailukasvatuksen jäljillä : tutkielma käsitteistä, historiallisista lähtökohdista ja teoreettisista perusteista. Turun yliopisto. Kasvatustiede. Pro gradu –tutkielma.

Nyqvist, L. 1992. Seikkailu ja sosiaalityö. Teoksessa Cavén, S. (toim). 1992. Seikkailun mahdollisuus. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus ry, 45–60.

Phipps, M. & Swiderski, M. 1990. The "Soft" Skills of Outdoor Leadership. Teoksessa Miles, J. C. & Priest, S. 1990. *Adventure Education*. PA, Yhdysvallat: Venture Publishing, Inc, 221–232.

Priest, S. 1990. Outdoor Leadership Components. Teoksessa Miles, J. C. & Priest, S. 1990. *Adventure Education*. PA, Yhdysvallat: Venture Publishing, Inc, 211–215.

Pulkamo, H. 2008. Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä: Valtan väline vai osallisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmä? Teoksessa Hoikkala, T. & Sell, A. (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. 2008. 2. muuttumaton painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 496–520.

Siitonen, J. 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulun yliopisto. Oulun opettajankoulutuslaitos. Väitöskirja.

Somerkoski, K. 1992. Seikkailu kasvatuksessa. Teoksessa Cavén, S. (toim). 1992. Seikkailun mahdollisuus. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus ry, 86.

Ajanko M. & Multala M. 2010. *Junioriohjaajan opas*. Helsinki: Suomen Purjehdus ja Veneily.

Telemäki, M. 1998a. Johdatus seikkailukasvatuksen teoriaan. Kajaani: Kajaanin opettajankoulutuslaitos.

Telemäki, M. 1998b. Kurt Hahn ja elämyspedagogiikka. Teoksessa Lehtonen, T. (toim.) 1998. *Elämän seikkailu. Näkökulma elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin Suomessa*. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 19.

Teschner, D. P. & Wolter, J. J. 1990. Beyond Minimum Competencies: Toward an Integrated Model of Staff Growth and Development. Teoksessa Miles, J. C. & Priest, S. 1990. *Adventure Education*. PA, Yhdysvallat: Venture Publishing, Inc, 275–284.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi*. 5., uudistettu painos. Helsinki: Tammi

Vilkka, H. 2005. *Tutki ja kehitä*. Helsinki: Tammi.

Vilkkä, H. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudisteettu painos. Helsinki: Tammi.

Zimmerman, M. A. 1995. Psychological Empowerment: Issues and Illustrations. *American Journal of Community Psychology* 23 (5), 581–599.

LIITTEET

1 (3)

Liite 1. Kurssin alustava ohjelmarunko

1. päivä

- Ryhmään tutustuminen, kurssin sääntöjen muodostaminen (turvallisuus yms.), prosessin vaiheiden läpikäyminen, alkukartoituksen täyttäminen, tiloihin tutustuminen
- Kurssilla käytettäviin veneisiin tutustuminen maalla
- Jollan osien opettelua ja tutustuminen veneen ohjaukseen vedessä moottoriveneen perässä jollaa hinaten
- Ruokatauko
- Alustavaa pohdintaa mistä purjehduksesta on kyse (pohdinnan taso riippuu lasten iästä)
- Päivän päättäminen yhteisleikillä ja päiväkirjan kirjoittamisella

2. päivä

- Pohdintaan jatkoa ja kertausta ja veneiden osien kertailua
- Veneiden kokoaminen rannalla
- Ensimmäiseen purjehdukseen valmistautuminen simulaattorissa
- Ensimmäinen purjehdus aivan kumiveneen vieressä
- Ruokatauko
- Ensimmäisen purjehduksen harjoittelun jatkamista
- Päivän lopettaminen yhteisleikillä ja päiväkirjan kirjoittamisella

3. päivä

- Veneiden valmistaminen purjehdusta varten
- ensimmäisen purjehduksen jatkoa, nyt hiukan kauempana kumiveneestä.
- Ruokatauko
- Ensimmäisen käännöksen (turvallisen) harjoittelua simulaattorissa
- Ensimmäisen käännöksen opettelua vesillä kumiveneen vieressä
- Päivän päätös ja päiväkirjan kirjoittaminen

(jatkuu)

4. päivä

- Veneiden valmistaminen purjehdusta varten
- Edellisenä päivänä opitun käännöksen kertaus simulaattorissa
- Poijun ympäri kääntymisen harjoittelu kumiveneen vieressä
- Ruokatauko
- Kahdeksikkoradan läpi purjehtimisen harjoittelua
- Päivän päättäminen ja päiväkirjan kirjoittaminen

5. päivä

- Veneiden valmistaminen purjehdusta varten, jokaiselle oma vene
- Tuulensuunnan vaikutuksen pohtiminen purjeen kireyteen simulaattoris-
sa
- Kahdeksikkoradan purjehtimista
- Ruokatauko
- Luovikahdeksikkoradan purjehtimisen harjoittelua
- Päivän päättäminen ja päiväkirjan kirjoittaminen

6. päivä

- Veneiden valmistaminen purjehdusta varten (kaikille oma vene)
- Purjeen säätämisen perustaktiikka
- Luovikahdeksikkoradan purjehtimista
- Ruokatauko
- Toisen käännöksen opettelu simulaattorissa
- Toisen käännöksen opettelu kolmioradalla
- Päivän päätös ja päiväkirjan kirjoittaminen

7. päivä

- Veneiden valmistaminen purjehdusta varten, kaikille oma
- Kolmioradan purjehtimista ja uuden käännöksen harjoittelua
- Ruokatauko
- Retkipurjehdus jollilla/vapaa purjehdus
- Päivän päättäminen ja päiväkirjan kirjoittaminen

(jatkuu)

3 (3)

8. päivä

- Ison veneen purjehduskuntoon laittaminen
- Purjehdusta isolla veneellä
- Ruokatauko
- Vapaata purjehdusta
- Päivän päättäminen ja päiväkirjan kirjoittaminen

9. päivä

- Veneiden purjehduskuntoon laittaminen, kaikille oma
- Vapaata purjehdusta ja jollankaato harjoitus halukkaille
- Ruokatauko
- Kurssilaisten toiveiden mukaista purjehdusta
- Päivän päättäminen ja päiväkirjan kirjoittaminen

10. päivä

- Ison veneen kuntoon laittaminen
- Purjehdusta isolla veneellä koko päivän, ruokailu veneessä
- Kurssin päivän päättäminen ja päiväkirjan kirjoittaminen sekä loppukartoituksen täyttäminen

Liite 2. Kirje nuorille ennen kurssin alkua

1 (2)

Hei!

Täällä purjehduskurssin vetäjä Aurora Tampereelta. Nyt alkaa jo kesä olla ihan ovella ja kesän myötä tulee myös purjehduskurssi, jolle olet tulossa. Tosi kiva, kun olet tulossa, meillä tulee varmasti olemaan hauskaa. Toivotaan, että on hienot ilmat ja sopivasti tuulta, että päästään kivasti purjehtimaan! Kurssi on osa minun opiskeluihini liittyvää opinäytetyötä. Kurssi alkaa niin, että ensiksi tutustutaan hiukan toisiimme niin, että minä opin tuntemaan sinut ja sinä opit tuntemaan minut ja muut kurssilaiset. Toisiimme tutustumisen jälkeen aloitetaan veneisiin ja pursiseuran tiloihin tutustuminen. Vene, jolla me opetellaan purjehtimaan on optimisti-jolla tai Zoom-jolla. Jollassa on yksi purje. Aluksi harjoitellaan jollan ohjaamista ilman purjetta, ja vähitellen opetellaan enemmän ja enemmän purjehduksesta. Jokainen uusi asia opetellaan ensiksi maalla, sitten vedessä kumiveneen vieressä, ja kun tuntuu siltä, että haluaa yksin kokeilla niin pääsee kokeilemaan niin, että minä olen kumiveneen kanssa lähettyvillä auttamassa, jos apua tarvitaan.

Vähitellen kun taidot karttuu voidaan siirtyä purjehtimaan pidempiä matkoja ja pelata erilaisia pelejä. Uimaankin päästään aivan varmasti, eli kannattaa ottaa uimavaatteet mukaan joka kerta. Jos sattuu satamaan, ja purjehdus huvittaa, sateesta huolimatta voidaan purjehtia, mutta jos ei huvita, niin sitten voidaan tehdä jotain muuta kivaa rannalla sateelta suojassa. Ja jos taas on niin aurinkoinen ja tyyni ilma, ettei tuule ollenkaan, voidaan hurauttaa moottoriveneellä jätskille ja käydä uimassa.

Lisäksi jokaisen päivän loppuun kuuluu pieni hetki, jossa mietitään minkälainen päivä oli, tapahtuiko päivällä jotain erityisen tärkeää, ihmeellistä tai kivaa. Ja kurssin lopuksi mitä kurssi antoi. Näistä hetkistä, joissa mietitään kulunutta päivää, kerään työhöni materiaalia. Työ jota teen, ja jonka vuoksi järjestän purjehduskurssin liittyy opiskeluihini. Lisäksi havainnoin jokaista kurssi päivää vielä itsekseni. Näistä yhteisistä ja minun omista havainnoistani kertyy tekstiä, joka tulee työhöni. Työssä ei tule esille kuitenkaan kenenkään muun kuin minun nimeni.

Purjehduskurssi alkaa joka päivä klo 10.30 ja loppuu 14.30. Välissä on ruokatauko n. Klo 12. Ruokatauolle on hyvä ottaa kunnon eväät mukaan, että jaksaa koko päivän!

(jatkuu)

2 (2)

Varusteiksi tarvitaan tuulta pitävä takki ja housut, hyvin pitävät kengät, uimavaatteet, pyyhe, aurinkolasit, lippis, juomapullo, aurinkorasvaa. Lisäksi mukaan voi ottaa hiukan taskurahaa, jos päätetään käydä jätskillä.

Jos haluat katsella netistä videoita jollapurjehduksesta, niin Youtubesta löytyy hakusalla ”optimist sailing” paljon erilaisia ja eritasoisia videoita. Kurkkaa ihmeessä!

Kesää ja kurssia innolla odottaen Aurora Okkonen Tampereelta (auro-ra.okkonen@piramk.fi)

Jos heräsi jotain kysymyksiä, saa kysyä :)

Liite 3. Lupakirje vanhemmille

Tällä kirjeellä kysyn suostumustanne lapsenne osallistumiseen opinnäytetyöhöni liittyvälle purjehduskurssille.

Purjehduskurssi on osa opinnäytetyötäni, jonka tavoitteena on selvittää minkälaisia voimaannuttavia elementtejä purjehduksessa on. Purjehduskurssilla opetellaan purjehdusta alusta alkaen ja vesillä on turvana aina moottorivene. Toimin purjehduksen opettajana ja samalla teen havaintoja kurssilaisten oppimisesta ja kokemuksista. Kerään purjehduskurssilta aineistoa opinnäytetyöhöni haastatteleamalla nuoria heidän kokemuksistaan, siitä mitä kurssi on heille antanut, ja minkälaisena he kokivat purjehduksen. Havaintojeni perusteella rakennan teemoja, joiden kautta käyn nuorten kanssa keskustelua heidän kokemuksistaan. Haastatteluiden ja havaintojeni perusteella pohdin onko purjehduksessa nuoren itsetuntoa parantavia elementtejä.

Olen harrastanut purjehdusta 10 vuotta ja olen käynyt Suomen Purjehdus ja Veneily:n ohjaajakoulutukset. Olen opettanut purjehdusta vuodesta 2008 asti.”

Opinnäytetyössä ei tule esille lapsenne henkilötiedot ja kaikki siihen liittyvä materiaali hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Opinnäytetyön on määrä valmistua marraskuussa 2012.

Ystävällisin terveisin Aurora Okkonen

Lapseni saa osallistua purjehduskurssille. _____

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Liite 4. Nuorille kurssin aikana esitetyt kysymykset

Neljäs kurssipäivä: Minkälaista purjehdus on? Mitä esimerkiksi olet oppinut?

Seitsemän kurssipäivä: Minkälaista purjehdus on? Pidätkö enemmän ratapurjehduksesta vai vapaasta purjehduksesta? Perustele.

Kymmenentenä kurssipäivänä: 1. Mitä purjehduskurssi on antanut sinulle? 2. Minkälaista purjehdus on ollut asteikolla 4-10, perustelu? 3. Oletko saanut purjehduksesta onnistumisen kokemuksia? Minkälaisia?

Viimeisen päivän palautekysymykset:

1. Mikä oli parasta kurssilla?
2. Mikä jäi kurssilta mieleen?
3. Mikä oli huonoa?
4. Mikä vaikutti eniten?
5. Mitä oli liian vähän?

Liite 5. Todistus kurssille osallistumisesta

TODISTUS

---

olet osallistunut
purjehduskurssille 2.7-13.7.2012.

Kurssilla opeteltiin purjehduksen alkeita askel askeleelta, alkaen optimistijollaan tutustumisesta ja päätyen pidempiin matkapurjehduksiin.

Olet oppinut nopeasti ja ymmärtänyt tuulen eri suuntien vaikutuksen purjeeseen.

Olet ollut halukas kokeilemaan haastaviakin temppuja.

Matkapurjehdus navakassa tuulessa sujui erittäin hyvin ja opitut taidot olivat ahkerassa käytössä.

Osaat purjehduksen alkeet erittäin hyvin.

Tampereella 12.7.2012

Liite 6. Työntekijöille lähetetty kysely kurssin jälkeen

Hei, nyt on kulunut jonkin aikaa purjehduskurssista ja haluaisin kysellä teiltä vielä nuorten kokemuksia purjehduskurssista.

Laitan tähän valmiita kysymyksiä, mutta lisäksi toivon, että jos esille tuli jotain muuta mitä en maininnut, niin kirjoittaisitte siitä omin sanoin.

Miten kurssi näyttäytyi nuorena?

Millaisena nuori koki purjehduksen?

Minkälaista purjehdus oli nuoren mielestä?

Miten purjehdukseen sisältyvä vastuu, vapaus ja luottamus näkyivät nuorena kurssin aikana tai se jälkeen?

Mikä oli purjehduksen huippukohta?

Minkälaisia vaikutuksia purjehduksella oli mahdollisesti nuoren käyttäytymiseen?

Mitä purjehduskurssi antoi nuorelle?

Muuta?

Ystävällisin terveisin Aurora Okkonen